

UITKOMSTEN RAADPLEGING VAN
ONDERNEMERS IN DE SECTOR
GROENTE EN FRUIT OVER DE
TOEKOMSTVERKENNING VAN HET
PRODUKTSCHAP TUINBOUW

BIJEENKOMSTEN FRUIT, VOLLEGROND,
CHAMPIGNONS EN GROENTEN ONDER GLAS

Utrecht, november 2005

UITKOMSTEN RAADPLEGING VAN
ONDERNEMERS IN DE SECTOR
GROENTE EN FRUIT OVER DE
TOEKOMSTVERKENNING VAN HET
PRODUKTSCHAP TUINBOUW

BIJEENKOMSTEN FRUIT, VOLLEGROND,
CHAMPIGNONS EN GROENTEN ONDER GLAS

INHOUD

Blz.

1.	INLEIDING.....	1
2.	VERANTWOORDING GEHANTEERDE METHODE	2
2.1	KWALITATIEF ONDERZOEK.....	2
2.2	SAMENSTELLING VAN DE GROEPEN	2
2.2.1	Samenstelling Fruit	3
2.2.2	Samenstelling Vollegrond.....	3
2.2.3	Samenstelling Champignons	4
2.2.4	Samenstelling Groenten onder Glas.....	5
2.3	OPBOUW VRAAGSTELLING.....	5
2.4	RAPPORTAGE OVER DE UITKOMSTEN	7
2.5	VERIFIEERBAAR.....	7
2.6	BELANG VAN VOORLICHTING	7
2.7	ROL BERENSCHOT	8
3.	UITKOMSTEN VAN DE PANEELSESSIES: FRUIT	10
3.1	PATRONEN UIT DE STARTDISCUSSIE	10
3.2	DRAAGVLAK VOOR VERPLICHT GEFINANCIERDE COLLECTIEF ACTIVITEITEN	10
3.3	DRAAGVLAK VOOR DE FUNCTIES VAN HET SCHAP	11
3.4	UITKOMSTEN TAKEN PT	12
3.4.1	Markt en promotie.....	12
3.4.2	Onderzoek en innovatie.....	14
3.4.3	Kwaliteit en voedselveiligheid.....	15
3.4.4	Milieu en Energie.....	16
3.4.5	Arbeid	17
3.4.6	Totaalbeeld over alle taken.....	18
3.5	ORGANISATIESTRUCTUUR EN WIJZE VAN BESTURING PT	18
4.	UITKOMSTEN VAN DE PANEELSESSIES: VOLLEGROND	21
4.1	PATRONEN UIT DE STARTDISCUSSIE	21

4.2	DRAAGVLAK VOOR VERPLICHT GEFINANCIERDE COLLECTIEF ACTIVITEITEN	21
4.3	DRAAGVLAK VOOR DE FUNCTIES VAN HET SCHAP	22
4.4	UITKOMSTEN TAKEN PT	23
4.4.1	Markt en promotie.....	23
4.4.2	Onderzoek en innovatie.....	25
4.4.3	Kwaliteit en voedselveiligheid.....	26
4.4.4	Milieu en Energie.....	27
4.4.5	Arbeid	28
4.4.6	Totaalbeeld over alle taken.....	29
4.5	ORGANISATIESTRUCTUUR EN WIJZE VAN BESTURING PT	29
5.	UITKOMSTEN VAN DE PANESESSIES: CHAMPIGNONS.....	32
5.1	PATRONEN UIT DE STARTDISCUSSIE	32
5.2	DRAAGVLAK VOOR VERPLICHT GEFINANCIERDE COLLECTIEVE ACTIVITEITEN	32
5.3	DRAAGVLAK VOOR DE FUNCTIES VAN HET SCHAP	33
5.4	UITKOMSTEN TAKEN PT	35
5.4.1	Markt en promotie.....	35
5.4.2	Onderzoek en innovatie.....	37
5.4.3	Kwaliteit en voedselveiligheid.....	38
5.4.4	Milieu.....	40
5.4.5	Arbeid	40
5.4.6	Totaalbeeld over alle taken.....	42
5.5	ORGANISATIESTRUCTUUR EN WIJZE VAN BESTURING PT	43
6.	UITKOMSTEN VAN DE PANESESSIES: GROENTEN ONDER GLAS	45
6.1	PATRONEN UIT DE STARTDISCUSSIE	45
6.2	DRAAGVLAK VOOR VERPLICHT GEFINANCIERDE COLLECTIEF ACTIVITEITEN	45
6.3	DRAAGVLAK VOOR DE FUNCTIES VAN HET SCHAP	46
6.4	UITKOMSTEN TAKEN PT	47
6.4.1	Markt en promotie.....	47
6.4.2	Onderzoek en innovatie.....	49
6.4.3	Kwaliteit en voedselveiligheid.....	50
6.4.4	Milieu en Energie.....	51
6.4.5	Arbeid	52
6.4.6	Totaalbeeld over alle taken.....	53
6.5	ORGANISATIESTRUCTUUR EN WIJZE VAN BESTURING PT	53
7.	INTERPRETATIE EN BETEKENIS VAN DE UITKOMSTEN VAN DE SESSIES.....	55
7.1	DE ROL VAN BERENSCHOT	55
7.2	DE BEKENDHEID MET DE TAKEN VAN HET PT	55
7.3	DE ZICHTBAARHEID VAN ACTIVITEITEN	55
7.4	DE BEDRIJFSECONOMISCHE SITUATIE.....	55

7.5	WEERSTAND TEGEN REGELGEVING EN BUREAUCRATIE.....	56
7.6	DE POSITIE VAN DE BRANCHEORGANISATIES	56
7.7	VERSCHUIVING VAN COLLECTIEF NAAR INDIVIDUEEL BELANG	56
7.8	BASISHOUDING EN OVERTUIGING.....	56
7.9	BETEKENIS VAN DE UITKOMSTEN	56
8.	SAMENVATTING PER DEELSECTOR.....	58
8.1	SAMENVATTING FRUIT	58
8.2	SAMENVATTING VOLLEGROND	58
8.3	SAMENVATTING CHAMPIGNONS.....	59
8.4	SAMENVATTING GROENTEN ONDER GLAS	60

1. INLEIDING

Minister De Geus van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft in zijn brief van 17 november 2004 aan de Tweede Kamer, aangegeven dat alle productschappen en bedrijfsschappen een realistische toekomstverkenning moeten uitvoeren naar de in de eerstkomende jaren te verwachten en gewenste ontwikkelingen. In deze toekomstverkenning moet worden aangegeven welke taken het schap in de komende jaren wil gaan uitvoeren. Daarbij moet beargumenteerd worden wat de waarde is van deze activiteiten voor het sectorbelang en voor het algemeen belang en waarom deze activiteiten met collectief geld moeten worden gefinancierd.

Voor de minister is draagvlak voor de activiteiten van de schappen essentieel. Draagvlak bij de dragende organisaties en draagvlak bij de ondernemers in de sector die de heffingen moeten betalen. Ook hecht hij aan een goede besturing van de schappen (good governance).

Gedurende het traject van opstellen van de toekomstverkenning voor het Productschap Tuinbouw (PT) zijn de takenpakketten voor de verschillende sectoren besproken met de zes sectorcommissies binnen het PT. Voorts is de tuinbouwbrede toekomstverkenning door het bestuur vastgesteld. In bestuur en commissies is draagvlak gebleken voor de voorgelegde voorstellen.

De volgende stap in het proces van draagvlaktoetsing zijn de bijeenkomsten waarbij de toekomstverkenning voorgelegd wordt aan de ondernemers die de heffing betalen. In deze rapportage worden de uitkomsten van deze bijeenkomsten beschreven. Hierbij wordt ingegaan op de uitkomsten per deelsector.

2. VERANTWOORDING GEHANTEERDE METHODE

2.1 KWALITATIEF ONDERZOEK

De SER heeft een coördinerende rol bij het opstellen van de toekomstverkenningen door de schappen. Ook de methode van toetsing van de voorlopige toekomstverkenningen is in overleg met de SER vastgesteld. De aanpak is in het overleg platform met de SER en de schappen besproken, waarbij een duidelijk voorkeur is uitgesproken voor een kwalitatief onderzoek door middel van panels die zijn samengesteld uit ondernemers uit de sectoren.

Deze keuze voor kwalitatief onderzoek met panels is gekozen omdat het de mogelijkheden biedt om dieper door te vragen over argumenten, meningen, suggesties en patronen.

Berenschot maakt daarbij gebruik van computers waardoor het mogelijk wordt alle input van de aanwezigen te registreren.

De sessies leveren ook kwantitatieve uitkomsten op. Gezien de omvang van de bijeenkomsten kan geen statistische zekerheid aan deze uitkomsten worden ontleend, wel geeft het een illustratief beeld van de meningen tijdens de sessies.

De SER heeft aangegeven dat het onderzoek zich moet beperken tot het betrouwbaar weergeven van de resultaten. Het is aan de schappen zelf om op basis van de uitkomsten van dit onderzoek en de meningen van de dragende organisaties te bepalen tot welke wijzigingen dit zal leiden in de voorlopige toekomstverkenning van de sector.

2.2 SAMENSTELLING VAN DE GROEPEN

Voor de sector groenten en fruit zijn de volgende sessies georganiseerd:

- Één panel voor fruit (25 augustus).
- Één panel voor vollegrond (20 september).
- Één panel voor champignons (29 september).
- Twee panels voor groenten onder glas (6 en 10 oktober).

Voorafgaande aan het uitnodigen van deelnemers, zijn de gewenste samenstellingen van de groepen in de sessie vastgesteld. Hierbij is bepaald welke mix van schakels in de keten, omvang, en georganiseerd/ ongeorganiseerd, gewenst is.

Voor het uitnodigen van deelnemers is uitgegaan van de bestanden van het PT. Deze bestanden zijn door een gespecialiseerd bureau overgenomen en vervolgens zijn “at random” de namen van ondernemingen geselecteerd door de computer. Deze ondernemingen zijn gebeld, met de vraag of ze zouden willen deelnemen. Vervolgens zijn de plaats in de keten en de bedrijfsomvang geverifieerd en is gevraagd of de ondernemer al dan niet georganiseerd is. Er werd net zolang gebeld tot ieder van de categorieën in de gewenste omvang gevuld was.

In de volgende paragrafen is voor de verschillende deelsectoren aangegeven wat de gewenste samenstelling en wat de uiteindelijke samenstelling van de groepen is geweest. Deze wijken af, omdat enkele personen zich op het laatste moment hebben afgemeld, dan wel zonder aankondiging niet zijn verschenen. Daarnaast is een reservelijst opgesteld (per categorie twee reservekandidaten) om bij afmelding de deelnemersgroep aan te vullen. Dit kan resulteren in meer deelnemers van één categorie ondernemers dan van tevoren uitgenodigd.

2.2.1 Samenstelling Fruit

Type ondernemer	Uitgenodigd	Aanwezig
Teler/kweker klein georganiseerd	5	4
Teler/kweker groot georganiseerd	6	6
Teler/kweker klein ongeorganiseerd	3	1
Teler/kweker groot ongeorganiseerd	1	1
Handelaar klein georganiseerd	1	1
Handelaar groot georganiseerd	2	2
Handelaar klein ongeorganiseerd	1	1
Handelaar groot ongeorganiseerd	1	0
Totaal	20	16

2.2.2 Samenstelling Vollegrond

Type ondernemer	Uitgenodigd	Aanwezig
Teler/kweker klein georganiseerd	4	4
Teler/kweker groot georganiseerd	6	3
Teler/kweker klein ongeorganiseerd	2	2
Teler/kweker groot ongeorganiseerd	1	1

Handelaar klein georganiseerd	1	1
Handelaar groot georganiseerd	2	0
Handelaar klein ongeorganiseerd	1	1
Handelaar groot ongeorganiseerd	1	1
Fabrikanten	2	1
Totaal	20	14 (zie onder)

Hiernaast waren nog 2 kleine telers aanwezig die zich digitaal hadden aangemeld, waarvan 1 ongeorganiseerd en 1 georganiseerd, zodat het totaal aantal aanwezigen op **16** kwam.

2.2.3 Samenstelling Champignons

Type ondernemer	Uitgenodigd	Aanwezig
Teler/kweker klein georganiseerd	4	3
Teler/kweker groot georganiseerd	6	5
Teler/kweker klein ongeorganiseerd	2	3
Teler/kweker groot ongeorganiseerd	2	0
Handelaar klein georganiseerd	1	1
Handelaar groot georganiseerd	2	3
Handelaar klein ongeorganiseerd	0	0
Handelaar groot ongeorganiseerd	1	1
Fabrikant	2	1
Totaal	20	16

2.2.4 Samenstelling Groenten onder Glas

Type ondernemer	Uitgenodigd	Aanwezig
Teler klein georganiseerd	10	7
Teler groot georganiseerd	8	5
Teler klein ongeorganiseerd	3	3
Teler groot ongeorganiseerd	3	2
Handelaar klein georganiseerd	2	0
Handelaar groot georganiseerd	6	3
Handelaar klein ongeorganiseerd	3	2
Handelaar groot ongeorganiseerd	1	0
Uitgangsmateriaal	3	2
Detailhandel	1	1
Totaal	40	25

Het totaal aantal aanwezigen van 25 was gelijkmatig over de twee sessies verdeeld. Op 6 oktober waren 13 personen aanwezig en op 10 oktober 12.

2.3 OPBOUW VRAAGSTELLING

In overleg met de SER en andere betrokken onderzoekbureaus is gekozen voor het hanteren van een mix van keuzevragen (vijfpuntsschaal), stellingen en open vragen. Deze laatste vorm geeft de mogelijkheid om antwoorden toe te lichten en suggesties naar voren te brengen.

De kenmerken van de deelnemers zijn vastgelegd om eveneens doorsneden te kunnen maken op type ondernemer, omvang, georganiseerd/ongeorganiseerd.

Als eerste stap in de draagvlakmeting zijn de deelnemers stellingen voorgelegd over de waarde van collectief gefinancierde activiteiten in algemene zin. Vervolgens is de mening gepeild over het belang van de functies van het schap (volgens de omschrijving van de SER).

Daarna zijn de voorstellen uit de (door het bestuur en de sectorcommissie van PT vastgestelde) toekomstverkenning voorgelegd per taak. Daarbij is achtereenvolgens gevraagd naar het belang van de taak voor bedrijfsvoering; het belang van het verplicht collectief financieren van deze activiteit via het PT; alternatieve vormen van

financieren en de hoogte van de voorgenomen uitgaven). Hierdoor is per taak een beeld verkregen van de mening van de deelnemers. Tenslotte zijn vragen gesteld over de voorgenomen maatregelen voor goed bestuur (governance-structuur).

2.4 RAPPORTAGE OVER DE UITKOMSTEN

Zoals gezegd is de deelnemers gevraagd te scoren op een vijfpuntsschaal. Voor het rapporteren over de uitkomsten hebben wij de volgende indeling gehanteerd:

Gemiddelde	Benaming onderzoeksresultaat
>4,5	Zeer mee eens/ zeer belangrijk / veel te weinig
3,5 – 4,5	Mee eens / belangrijk/ te weinig
2,5 – 3,5	Neutraal/ voldoende
1,5 – 2,5	Mee oneens/ onbelangrijk/ te veel
< 1,5	Zeer mee oneens/ zeer onbelangrijk/ veel te veel

Een evenwicht in de scores komt dus op 3, een per saldo neutrale uitkomst. Afwijkingen van deze score in de eerste decimaal achter de komma, lijken wellicht gering, maar de patronen die er achter liggen verschillen significant. Indien een uitkomst precies tussen twee categorieën valt, bepaalt het tweede cijfer achter de komma welke benaming de uitkomst krijgt. Bijvoorbeeld bij een uitkomst van 2,5 krijgt de uitkomst de benaming neutraal indien groter dan of gelijk aan 2,50 en “onbelangrijk” indien minder dan 2,50.

De kanttekening blijft van kracht dat het in het onderzoek niet gaat om een kwantitatief, statistisch verantwoord onderzoek. De patronen zijn belangrijk door het kwalitatieve inzicht dat zij geven. Dit inzicht wordt versterkt door de opmerkingen die in het systeem zijn vastgelegd en de resultaten van de discussie over de onderwerpen.

2.5 VERIFIEERBAAR

Alle stemmingen en commentaren zijn in computerbestanden vastgelegd. Uit de antwoorden op de vragen zijn de rechte tellingen gemaakt en zijn grafische voorstellingen per sessie afgeleid. Deze basisgegevens zijn vastgelegd in de computer, zodat het mogelijk is om de redenering van Berenschot, van rechte tellingen en directe commentaren, naar patronen en conclusies te volgen. De bevindingen in deze rapportage zijn terug te herleiden naar de ‘ruwe’ uitkomsten van de bijeenkomsten.

De opmerkingen die tijdens de “eerste ronde” en de discussies zijn gemaakt, zijn tijdens de sessies vastgelegd en later toegevoegd aan de rapportage.

2.6 BELANG VAN VOORLICHTING

De ondernemers zijn voorgelicht door middel van een folder waarin de belangrijkste elementen van de toekomstverkenning voor de betreffende sector zijn beschre-

ven, aangevuld met voorbeelden van activiteiten die het PT per hoofdtaak uitvoert. Daarnaast is de mogelijkheid geboden om het volledige rapport van de toekomstverkenning op te vragen.

Bovendien is het noodzakelijk gebleken om de toekomstverkenning ook te presenteren tijdens de bijeenkomsten om deelnemers voor te lichten en aanvullende vragen ter verduidelijking te laten stellen.

2.7 ROL BERENSCHOT

De rol van Berenschot in dit onderzoek is volgens de richtlijnen van de SER aangegeven als objectief en neutraal. Het gaat om een onderzoeksopdracht, niet om een advies aan het PT of aan de SER. Berenschot geeft met deze rapportage geen oordeel, maar een samenvatting van de meningen die tijdens de sessies naar voren gekomen zijn.

3. UITKOMSTEN VAN DE PANELSESSIES: FRUIT

3.1 PATRONEN UIT DE STARTDISCUSSIE

De startdiscussie levert een gemengd beeld op. De meeste ondernemers achten het PT een nuttige instelling en zien ook in de toekomst een rol voor het PT. Deze ondernemers pleiten wel voor een slanker takenpakket en een lagere heffing. Ook noemen enkele aanwezigen de organisatie topzwaar en geven de suggestie om de overhead te reduceren. Als sterk punt van het PT wordt genoemd dat het PT in de positie is om geld bijeen te brengen voor taken die voor de gehele sector van belang zijn.

Vrijwel alle aanwezigen spreken twijfel uit over het rendement van de activiteiten van het PT; de taken zijn wel nuttig, maar krijgen we ook waar voor ons geld? In dat kader werd opgemerkt dat verschillende taken dubbel worden uitgevoerd door verschillende organisaties. Mede gezien de minder rooskleurige situatie in de sector moet ook het PT goed naar de omvang van de bestedingen en de hoogte van de heffingen kijken.

Enkele ondernemers zijn van mening dat de structuur achterhaald is en dat het PT beter kan worden opgeheven. Daarbij werd opgemerkt dat pas door het lezen van de informatie duidelijk was geworden hoe omvangrijk het takenpakket was.

De deelnemers pleiten voor korte lijnen tussen de ondernemers en het PT om de stem van de ondernemers goed te laten doorklinken en de aansluiting tussen de praktijk en het PT te verzekeren.

3.2 DRAAGVLAK VOOR VERPLICHT GEFINANCIERDE COLLECTIEF ACTIVITEITEN

Het draagvlak voor het uitvoeren van 'verplicht collectief gefinancierde activiteiten' is in kaart gebracht door de deelnemers van de sessies drie stellingen voor te leggen. De onderstaande tabel geeft de uitkomsten op deze drie stellingen weer. Een toelichting op de resultaten staat vermeld onder de tabel.

STELLING	
Alle ondernemingen in een sector moeten verplicht meebetalen aan zaken die voor de gehele sector van belang zijn.	Neutraal (3,3)
Er moet een organisatie zijn die alle bedrijven kan verplichten om aan bepaalde activiteiten mee te doen of zich aan regels te houden om te voorkomen dat enkele individuele bedrijven de sector schaden.	Belangrijk (3,7)
Overheden en andere instanties zijn vaak bereid om geld te investeren in een sector, als de sector zelf ook meebetaalt. Alle bedrijven in de sector moeten meebetalen aan deze eigen bijdrage vanuit de sector	Neutraal (3,3)

STELLING 1: ALLE BEDRIJVEN MOETEN VERPLICHT MEEBETALEN

Hoewel de gemiddelde score over deze stelling neutraal (3,3) is, is er niet één deelnemer die neutraal heeft geantwoord. De meerderheid van de deelnemers heeft dus een overtuiging, die op een duidelijke manier wordt gegeven. We zien hier verdeeldheid in het oordeel over het basisprincipe van een productschap, waarbij het aantal scores aan de positieve zijde overheerst. Een meerderheid is het dus eens met het principe van een verplichte heffing en daarmee met de basis van een productschap.

STELLING 2: VERPLICHTEN TOT NAVOLGEN VAN REGELS

Ook hier is verdeeldheid zichtbaar, zij het in mindere mate. Niemand antwoordt neutraal en er is een ruime meerderheid voor de stelling. Gezien het feit dat de gemiddelde score op stelling 2 het hoogste is, is er dus meer draagvlak voor de aanwezigheid van een organisatie die alle bedrijven kan verplichten aan bepaalde activiteiten mee te doen en opgestelde regels na te volgen dan dat er draagvlak is voor een organisatie die iedereen kan verplichten tot meebetalen.

STELLING 3: ALS ANDEREN WILLEN BIJDAGEN IS EIGEN BIJDRAGE VAN DE SECTOR NOODZAKELIJK

Hier herhaalt zich het patroon van de reacties op stelling 1; een meerderheid die de stelling ondersteunt met enige onderlinge verdeeldheid en nu ook een paar scores neutraal.

PATROON UIT DE DRIE STELLINGEN

De drie stellingen gaan over de kern van de toegevoegde waarde van het productschap. Moeten alle sectorgenoten betalen? Moet een schap dwingend regels kunnen opleggen? Moet een schap fondsen bijeenbrengen waarmee bepaalde activiteiten in samenwerking met andere instanties kunnen worden gefinancierd?

Samengevat ziet een meerderheid het nut en toegevoegde waarde van het schap. Tegelijkertijd is er ook een groep ondernemers die de basisfuncties van het schap niet onderschrijft.

Naar ons inzicht gaat het hier om de vraag in hoeverre collectieve belangenbehartiging en het collectief uitvoeren van nuttige taken, nog op steun kan rekenen. Deze steun blijkt aanwezig. Dat blijkt ook uit de gevoerde discussies en de eerste ronde van meningsvorming.

3.3 DRAAGVLAK VOOR DE FUNCTIES VAN HET SCHAP

Aan de ondernemers is gevraagd naar het belang dat zij hechten aan de vier hoofd-functies van het productschap. Het gaat hier om de vier functies die de SER onderscheidt:

- *Overlegplatform*: schappen zijn in hun sectoren de enige sectorbrede overlegtafel waar dragende organisaties en overige stakeholders via overleg en consensus (niet bindende) afspraken kunnen maken.

- *Belangenbehartiging*: schappen zijn voor sectorbrede en maatschappelijke vraagstukken tegelijk aanspreekpunt, onderhandelaar en lobbyist.
- *Dienstverlening aan de sector*: schappen ontwikkelen onder eigen verantwoordelijkheid activiteiten ten behoeve van bedrijven in de sector. Zij verlenen producten, diensten en adviezen en geven voorlichting onder andere op het terrein van kennis, product- en marktonderzoek, sectorpromotie, innovatie en bedrijfsvoering.
- *Regelgeving*: schappen hebben de bevoegdheid om materiële regelgeving of tewel extern bindende afspraken uit te vaardigen en te handhaven. Daarnaast kunnen zij niet bindende sectorbrede beleidsafspraken maken.

Functie	
1 Overlegplatform	Belangrijk (3,7)
2 Belangenbehartiger	Belangrijk (3,6)
3 Dienstverlener	Belangrijk (3,6)
4 Regelgever	Belangrijk (4,0)

HOOFDFUNCTIE OVERLEGPLATFORM

Voor de hoofdfunctie overlegplatform zien wij een score “belangrijk”. Er is enige spreiding maar een meerderheid is voor.

HOOFDFUNCTIE BELANGENBEHARTIGING

Voor de hoofdfunctie belangenbehartiging zien wij een score belangrijk” volgens een zelfde patroon als bij overlegplatform.

HOOFDFUNCTIE DIENSTVERLENING

Ook hier is er een score “belangrijk” met een meerderheid volgens een zelfde patroon.

HOOFDFUNCTIE REGELGEVER

Deze functie kent de hoogste score (4,0). De grootste meerderheid ondersteunt deze hoofdfunctie.

ALGEMEEN BEELD VAN DE HOOFDFUNCTIES

Alle hoofdfuncties worden door een meerderheid positief beoordeeld voor een schap. Er is enige spreiding maar niet veel. De patronen uit deze antwoorden geven een positiever beeld dan de eerste ronde van bespreking.

3.4 UITKOMSTEN TAKEN PT

3.4.1 Markt en promotie

	Generieke	Product promotie	Marktonderzoek	Imagoprojecten
--	-----------	------------------	----------------	----------------

	Promotie			
Belang	Neutraal (3,4)	Belangrijk (3,8)	Belangrijk (3,6)	Belangrijk (3,6)
Door PT?	Neutraal (2,9)	Onbelangrijk (2,4)	Onbelangrijk (2,4)	Neutraal (2,6)
Kosten	Te veel (1,9)			

PATROON HORIZONTAAL

Belang

De score voor de verschillende taken in het pakket “markt en promotie” komt alleen voor generieke promotie uit op neutraal. Voor de overige taken komt de score uit op belangrijk. Ook voor generieke promotie zijn er meer scores belangrijk dan onbelangrijk.

Uitvoering / Financiering door het PT?

De scores voor de taken op het gebied van promotie scoren neutraal (generieke promotie) en onbelangrijk (product promotie). Bij generieke promotie is het aantal scores belangrijk gelijk aan het aantal scores onbelangrijk en bij product promotie scoort een meerderheid van de deelnemers “onbelangrijk”. In hun commentaren geven ondernemers in de meeste gevallen aan dat PT het geld wel moet innen, maar dat andere organisaties vervolgens de uitvoering ter hand nemen. Dit is juist al de praktijk bij het PT. Onbekendheid heeft hier mogelijk de resultaten wat vertekend.

Marktonderzoek scoort “onbelangrijk” en Imagoprojecten “neutraal”. De scores vertonen spreiding, maar een groter aandeel van de scores bevindt zich aan de kant van “onbelangrijk” en “zeer onbelangrijk”. Dat wil zeggen dat meer deelnemers van mening zijn dat deze taken beter niet door het PT kunnen worden gefinancierd dan dat er deelnemers zijn die van mening zijn dat de taken wel door het PT kunnen worden gefinancierd. Voor promotie geldt ook dat bedrijven daar steeds meer zelf voor zorgdragen.

Kosten

Een meerderheid van de deelnemers beoordeelt de kosten voor deze taken “veel te veel” en “te veel”. Deze score is zodanig laag, dat duidelijk wordt dat de ondernemers de prijs/prestatieverhouding negatief beoordelen.

PATROON VERTICAAL (PER TAAKGEBIED)

Generieke promotie

Het belang van deze taak en financiering door het PT worden als neutraal beoordeeld. Meerdere deelnemers geven in de discussie aan weinig te zien in generieke promotie. Samenwerken met supermarkten in consumentgerichte acties wordt effectiever geacht.

Productpromotie

Het belang van deze taak wordt als belangrijk beoordeeld, met een meerderheid. Het PT als financieringsmodel krijgt hier een score onbelangrijk. Een mogelijke verklaring hiervoor is hierboven reeds gegeven.

Marktonderzoek

Het belang wordt onderkend. Het PT als financieringsmodel wordt door een groot aantal ondernemers beoordeeld als “onbelangrijk” of “zeer onbelangrijk”. In de discussie komt naar voren dat er ook andere bronnen van gegevens beschikbaar zijn.

Imagoprojecten

Deze taak wordt qua belang positief gescoord. Uitvoering door of via het PT scoort neutraal. Aangegeven wordt dat fruit al een goed imago heeft.

TOTAALBEELD MARKT EN PROMOTIE

Het belang van collectieve activiteiten voor markt en promotie wordt qua belang belangrijk ingeschat, met uitzondering van generieke promotie (neutraal). Er is een tendens naar een positief belang. De keuze voor het PT als orgaan van financiering en uitvoering wordt bij generieke promotie (2,9) het meest voor de hand liggend geacht. De kosten acht men te hoog.

3.4.2 Onderzoek en innovatie

	Fundamenteel onderzoek	Praktijkgericht onderzoek	Innovatieve projecten
Belang	Belangrijk (3,8)	Belangrijk (4,1)	Belangrijk (3,5)
Door PT?	Neutraal (3,0)	Neutraal (3,3)	Neutraal (2,6)
Kosten	Voldoende (2,9)		

PATROON HORIZONTAAL

Belang

De gemiddelde score voor de verschillende taken in het pakket onderzoek is belangrijk, waarbij geldt dat praktijkgericht onderzoek het hoogste scoort en innovatieve projecten net belangrijk (3,50) scoren. Scores onbelangrijk en zeer onbelangrijk komen nauwelijks voor, wel neutraal.

Uitvoering / Financiering door het PT?

Alliedrie de taken scoren ook hier hetzelfde: neutraal. En ook hier is praktijkgericht onderzoek de hoogst scorende. Praktijkgericht is ook de enige met meer scores bij (zeer) belangrijk dan bij (on)belangrijk. Er is sprake van verdeeldheid.

Kosten

Het gemiddelde komt uit op een score van 2,9 en daarmee voldoende. De meeste scores komen daar ook op uit. De scores te veel en te weinig zijn redelijk in evenwicht.

PATROON PER TAAKGEBIED

Fundamenteel onderzoek

De score voor deze taak is qua belang positief. Uitvoering via het PT wordt neutraal gescoord met iets meer scores aan de kant van onbelangrijk dan aan de kant van belangrijk.

Praktijkgericht onderzoek

Aan praktijkgericht onderzoek wordt relatief het grootste belang gehecht. Uitvoering door of via het PT krijgt een neutrale score, die evenwel hoger is dan die voor andere activiteiten. Ook uit de discussie komt praktijkgericht onderzoek als meest gewaardeerde taak naar voren.

Innovatieve projecten

Deze taak scoort qua belang positief en voor wat het PT als financieringsmodel betreft neutraal met meer stemmen “(zeer) onbelangrijk” dan “(zeer) belangrijk”.

TOTAALBEELD ONDERZOEK EN INNOVATIE

Het belang voor deze taken scoort belangrijk met de hoogste score voor praktijkgericht onderzoek. Het belang van fundamenteel onderzoek en innovatie wordt wel onderkend, maar het patroon wijst op een voorkeur voor onderzoek met direct toepasbare resultaten. Over fundamenteel onderzoek wordt aangegeven dat veel buiten Nederland gebeurt en dat daarvan geprofiteerd kan worden. Ook wordt Europees geld als financieringsbron aangegeven.

De rol van het PT wordt als neutraal beoordeeld met alleen bij praktijkgericht onderzoek een positieve balans. De score op het kostenniveau wordt neutraal beoordeeld

3.4.3 Kwaliteit en voedselveiligheid

	Beperken handelsbelemmeringen	Keuringen efficiënter maken	Borging kwaliteit	Borging voedselveiligheid
Belang	Belangrijk (4,1)	Neutraal (3,4)	Belangrijk (3,8)	Belangrijk (3,7)
Door PT?	Neutraal (3,0)	Neutraal (2,8)	Neutraal (2,7)	Neutraal (2,6)
Kosten	Te veel (2,3)			

PATROON HORIZONTAAL

Belang

De taak “keuringen efficiënter maken” wordt als neutraal beoordeeld. De overige taken als belangrijk. De meerderheid van de deelnemers geeft een score aan de zijde van belangrijk.

Uitvoering / Financiering door het PT?

Alle taken scoren neutraal. Er is sprake van grote onderlinge verdeeldheid. Alleen “beperken handelsbelemmeringen” heeft een positieve balans. Er wordt met name aangegeven dat veel taken van de bedrijven zelf zijn. De groep die negatief oordeelt laat zich tijdens de discussie in scherpe termen uit.

Kosten

De kosten worden te hoog geacht. Een meerderheid van de scores zit aan de kant van teveel en veel te veel. Ook op dit taakgebied blijkt een sterk kritische opstelling.

PATROON PER TAAKGEBIED

Beperken handelsbarrières

Deze taak scoort relatief hoog, zowel op belang als op uitvoering / financiering via het PT. Bij de financiering door het PT is er sprake van ongeveer gelijke spreiding maar een kleine overwicht in de scores “belangrijk” ten opzichte van “onbelangrijk”.

Keuringen efficiënter maken

Het belang wordt positief gescoord, terwijl financiering door het PT neutraal wordt beoordeeld.

Borging kwaliteit

De taak vertoont hetzelfde patroon. Hier ziet men de rol van het PT als beperkt, omdat borging van kwaliteit primair bij de ondernemers ligt.

Borging voedselveiligheid

Ook hier hetzelfde patroon. Het belang wordt onderkend en de rol van PT wordt als neutraal beoordeeld met iets meer scores aan de negatieve zijde dan aan de positieve zijde.

TOTAALBEELD KWALITEIT

Alle taken scoren belangrijk voor het eigen bedrijf en neutraal voor wat betreft de rol van het PT. ‘Beperken handelsbarrières’ scoort hier het hoogst. De score op kosten is laag.

3.4.4 Milieu en Energie

	Milieuprojecten
Belang	Neutraal (3,1)
PT?	Onbelangrijk (2,4)
Kosten	Voldoende (2,5)

TOTAALBEELD

In dit cluster is maar één taak opgenomen, waardoor we volstaan met het totaalbeeld.

Het belang van deze projecten wordt gemiddeld als neutraal gezien. Neutraal krijgt de meeste scores met een ongeveer gelijke verdeling belangrijk en onbelangrijk. De score op de vraag wat de rol van het PT moet zijn, wordt onbelangrijk gescoord. Over de kosten is het oordeel net voldoende (2,50). De deelnemers zijn wel verdeeld. Naast een hoge score neutraal valt een hoge score (veel) te veel op. Er is slecht 1 deelnemer die aan de zijde van (veel) te weinig scoort.

3.4.5 Arbeid

	Arbeidsmarkt monitor	Arbeidsmarkt communicatie	ARBO projecten
Belang	Neutraal (2,8)	Neutraal (3,0)	Neutraal (3,0)
Door PT?	Onbelangrijk (2,2)	Onbelangrijk (2,4)	Onbelangrijk (2,3)
Kosten	Voldoende (2,6)		

PATROON HORIZONTAAL

Belang

Het belang van het takenpakket “arbeidsmarktmonitor, arbeidsmarktcommunicatie en ARBO-projecten” wordt door ondernemers neutraal beoordeeld. Bij ARBO-projecten is de verdeling tussen onbelangrijk en belangrijk gelijk. Bij de overige taken liggen meer scores bij (zeer) onbelangrijk dan bij (zeer) belangrijk.

Uitvoering / Financiering door PT?

Het belang van uitvoering via het PT wordt over de volle breedte als onbelangrijk beoordeeld. De ondernemers zien het nut van betrokkenheid van het PT niet in.

Kosten

Het oordeel over de kosten toont een vergelijkbaar beeld met een aantal eerdere beoordelingen. Hier acht men de uitgaven van het PT voldoende, maar ook hier weer met meer scores aan de kant van (veel) dan de scores voldoende en (veel) te weinig.

PATROON PER TAAKGEBIED

Arbeidsmarktmonitor

De toegevoegde waarde van dit instrument wordt door de individuele ondernemer laag ingeschat, tijdens de discussie en toelichting bleek dat men vindt dat de sector en de overheid dit kunnen regelen.

Arbeidsmarktcommunicatie

Het belang van arbeidsmarktcommunicatie scoort weliswaar iets hoger, maar ook neutraal met meer scores aan de zijde onbelangrijk dan belangrijk. Ook hier zien de ondernemers nauwelijks een rol voor het PT.

ARBO projecten

Het belang wordt hier ook neutraal beoordeeld. De rol van het PT in ARBO projecten wordt niet ondersteund.

TOTAALBEELD ARBEID

Het cluster “arbeid” scoort neutraal. Ondanks het feit dat het PT bedoeld is als een goed platform is voor overleg tussen werkgevers en werknemers, wordt deze functie niet gewaardeerd. De rol van de werknemersorganisaties in de sectorcommissies en het bestuur blijkt nauwelijks bekend. De deelnemers achten dit meer een taak voor de overheid zelf.

3.4.6 Totaalbeeld over alle taken

Het cluster markt en promotie kent een tendens naar een positief belang. Uitvoering door het PT wordt bij generieke promotie het meest voor de hand liggend geacht. Daar is het aantal scores onbelangrijk en belangrijk precies gelijk.

Ook het cluster onderzoek en innovatie kent een tendens naar positief belang. Praktijk gericht onderzoek scoort beste voor uitvoering via het PT. Daar zijn meer positieve dan negatieve scores.

Het cluster kwaliteit en voedselveiligheid scoort belangrijk en neutraal voor “keuringen efficiënter maken”. Uitvoering / Financiering via het PT scoort neutraal met alleen een weliswaar kleine positieve balans voor ‘beperken handelsbelemmeringen’.

Milieuprojecten scoren neutraal met een sterke spreiding en onbelangrijk voor de uitvoering.

De activiteiten uit het cluster “arbeid, arbeidsmarktmonitor, -communicatie en Arbo projecten” scoren het laagst in rol en bijdrage van het PT.

Ten aanzien van de kosten van de clusters en activiteiten zijn scores teveel en voldoende zichtbaar. Wanneer voldoende wordt gescoord zijn er steeds naast de hoge score ‘voldoende’, meer scores aan de zijde van teveel dan aan de zijde van te weinig. Het commentaar richt zich zowel op de omvang en de breedte van het takenpakket, als op de wijze waarop het geld wordt besteed. De aanwezigen willen minder betalen, het PT hoeft ook minder te doen.

3.5 ORGANISATIESTRUCTUUR EN WIJZE VAN BESTURING PT

Tenslotte is aan de ondernemers een aantal stellingen voorgelegd over de toekomstige organisatiestructuur en de wijze van besturing van het PT. In de onderstaande tabel staan de scores weergegeven.

Nr.	Stelling	Score
1.	De sectorcommissies bepalen de activiteiten die het PT uitvoert en de uitgaven die hiermee gemoeid zijn. Het bestuur van het PT stelt de verordeningen vast en treedt meer op als toezicht-	Mee eens (3,8)

	houder	
2.	Een lid van een sectorcommissie mag geen lid zijn van het PT bestuur.	Mee eens (4,3)
3.	Een lid van het bestuur of sectorcommissie mag geen functie hebben in een door het PT gefinancierde organisatie.	Mee eens (4,3)
4.	Een reken kamer houdt toezicht op het functioneren van het PT en de bestedingen van het geld.	Mee eens (3,9)
5.	Vergaderingen van sectorcommissies zijn openbaar. Journalisten en andere belangstellenden kunnen er bij aanwezig zijn.	Mee eens (4,4)
6.	Naast georganiseerde ondernemers moeten ook ongeorganiseerde ondernemers invloed kunnen uitoefenen op de keuze van activiteiten en projecten.	Mee eens (3,9)
7.	Het productschap Tuinbouw blijft zelfstandig en zal niet fuseren met andere productschappen.	Neutraal (2,7)

Stelling 1: de sectorcommissies zijn bepalend

De score op deze stelling is mee eens (3,8). Dit betekent dat een meerderheid van de ondernemers voorstander is van een sterkere rol voor sectorcommissies en meer afstand tussen bestuur en sectorcommissies.

Stelling 2: een lid van een sectorcommissie mag geen lid zijn van het bestuur

Een meerderheid van de ondernemers is het met deze stelling eens (4,3). Dit betekent dat de ondernemers tegen dubbelfuncties zijn en voorstanders zijn van een striktere scheiding.

Stelling 3: een lid van het bestuur of sectorcommissie mag geen functie hebben in een door het PT gefinancierde organisatie.

Ook met deze stelling is een meerderheid het eens (4,3). Er zijn alleen antwoorden "neutraal", "mee eens" en "zeer mee eens" gegeven.

Stelling 4: Een reken kamer houdt toezicht

Ook met deze stelling is een meerderheid het eens (3,9). De ondernemers zijn voor onafhankelijk toezicht en controle.

Stelling 5: Vergaderingen van sectorcommissies zijn openbaar

Ook met deze stelling is de meerderheid het eens (4,4). Dit is de grootste meerderheid. De ondernemers zijn voor meer transparantie.

Stelling 6: Ook ongeorganiseerde ondernemers moeten invloed kunnen uitoefenen

Ook met deze stelling is een meerderheid het eens (3,9). Er moeten meer mogelijkheden komen voor ongeorganiseerden om invloed uit te oefenen.

Stelling 7: PT blijft zelfstandig en zal niet fuseren

Deze stelling scoort neutraal (2,7). Een aantal ondernemers vult ook neutraal in op deze stelling. De verdeling van de ondernemers over “mee eens” en “mee oneens” zijn ongeveer gelijk (1 stem meer voor “mee oneens”).

4. UITKOMSTEN VAN DE PANEELSESSIES: VOLLEGROND

4.1 PATRONEN UIT DE STARTDISCUSSIE

De deelnemers in de sessie van de sector groenten vollegrond zijn verdeeld over het PT. Een aantal deelnemers geeft aan niets van het PT te zien en alleen de rekening van de heffingen voorbij te zien komen. Een klein aantal zegt dat opheffen van het PT voor de hand ligt. Anderen hebben een genuanceerder beeld; het PT doet ook nuttige zaken, zoals onderzoek en reclame, belangenbehartiging, restituties voor export, bepalen gezicht van de sector, etc. Het PT moet in hun ogen zeker behouden blijven. Het is goed dat er een organisatie is die ervoor zorgt dat iedereen meebetaalt. Het PT is nu echter een kind met een waterhoofd en er dient flink gesaneerd te worden. De heffingen zijn veel te hoog en er dient ook goed naar het takenpakket gekeken te worden. Zo wordt opgemerkt dat het PT vrijwel niets doet aan ecologische teelt.

De wijze van organisatie van het PT dient ook goed onder de loep genomen te worden. Het PT wordt door een aantal aanwezigen neergezet als een feodaal en arrogant bolwerk dat omgevormd zou moeten worden tot een toegankelijke en transparante organisatie.

4.2 DRAAGVLAK VOOR VERPLICHT GEFINANCIERDE COLLECTIEF ACTIVITEITEN

Het draagvlak voor het uitvoeren van 'verplicht collectief gefinancierde activiteiten' is in kaart gebracht door de deelnemers van de sessies drie stellingen voor te leggen. De onderstaande tabel geeft de uitkomsten op deze drie stellingen weer. Een toelichting op de resultaten staat vermeld onder de tabel.

STELLING	
Alle ondernemingen in een sector moeten verplicht meebetalen aan zaken die voor de gehele sector van belang zijn.	Neutraal (2,8)
Er moet een organisatie zijn die alle bedrijven kan verplichten om aan bepaalde activiteiten mee te doen of zich aan regels te houden om te voorkomen dat enkele individuele bedrijven de sector schaden.	Neutraal (3,1)
Overheden en andere instanties zijn vaak bereid om geld te investeren in een sector, als de sector zelf ook meebetaalt. Alle bedrijven in de sector moeten meebetalen aan deze eigen bijdrage vanuit de sector	Neutraal (2,7)

STELLING 1: ALLE BEDRIJVEN MOETEN VERPLICHT MEEBETALEN

Hoewel de gemiddelde score over deze stelling neutraal (2,8) is, is er slechts één deelnemer die neutraal heeft geantwoord. De meerderheid van de deelnemers heb-

ben dus een overtuiging, die op een duidelijke manier wordt gegeven. We zien hier verdeeldheid in het oordeel over het basisprincipe van een productschap, waarbij het aantal scores aan de negatieve zijde licht overheerst. Deze ondernemers zijn het dus oneens met het principe van een verplichte heffing.

STELLING 2: VERPLICHTEN TOT NAVOLGEN VAN REGELS

Ook hier is de verdeeldheid zichtbaar. Niemand antwoordt neutraal en het aantal deelnemers dat de stelling ondersteunt en verwerpt is even groot. Gezien het feit dat de gemiddelde score op stelling 2 het hoogste is, is er dus meer draagvlak voor de aanwezigheid van een organisatie die alle bedrijven kan verplichten aan bepaalde activiteiten mee te doen en opgestelde regels na te volgen dan dat er draagvlak is voor een organisatie die iedereen kan verplichten tot meebetalen.

STELLING 3: ALS ANDEREN WILLEN BIJDAGEN IS EIGEN BIJDRAGE VAN DE SECTOR NOODZAKELIJK

Hier verwerpt een kleine meerderheid van de deelnemers de stelling. Er is grote onderlinge verdeeldheid.

PATROON UIT DE DRIE STELLINGEN

De drie stellingen gaan over de kern van de toegevoegde waarde van het productschap. Moeten alle sectorgenoten betalen? Moet een schap dwingend regel kunnen opleggen? Moet een schap fondsen bijeenbrengen waarmee bepaalde activiteiten in samenwerking met andere instanties kunnen worden gefinancierd?

Samengevat is het aantal ondernemers dat het nut en toegevoegde waarde van het schap niet ziet iets groter dan de groep ondernemers die de basisfuncties van het schap wel onderschrijft.

Naar ons inzicht gaat het hier om de vraag in hoeverre collectieve belangenbehartiging en het collectief uitvoeren van nuttige taken, nog op steun kan rekenen. Deze steun blijkt niet breed aanwezig. Dat blijkt ook uit de gevoerde discussies en de eerste ronde van meningsvorming.

4.3 DRAAGVLAK VOOR DE FUNCTIES VAN HET SCHAP

Aan de ondernemers is gevraagd naar het belang dat zij hechten aan de vier hoofd-functies van het productschap. Het gaat hier om de vier functies die de SER onderscheidt:

- *Overlegplatform*: schappen zijn in hun sectoren de enige sectorbrede overlegtafel waar dragende organisaties en overige stakeholders via overleg en consensus (niet bindende) afspraken kunnen maken.
- *Belangenbehartiging*: schappen zijn voor sectorbrede en maatschappelijke vraagstukken tegelijk aanspreekpunt, onderhandelaar en lobbyist.
- *Dienstverlening aan de sector*: schappen ontwikkelen onder eigen verantwoordelijkheid activiteiten ten behoeve van bedrijven in de sector. Zij verlenen producten, diensten en adviezen en geven voorlichting onder andere op het terrein van kennis, product- en marktonderzoek, sectorpromotie, innovatie en bedrijfsvoering.

- *Regelgeving*: schappen hebben de bevoegdheid om materiële regelgeving of tewel extern bindende afspraken uit te vaardigen en te handhaven. Daarnaast kunnen zij niet bindende sectorbrede beleidsafspraken maken.

Functie	
1 Overlegplatform	Neutraal (3,1)
2 Belangenbehartiger	Neutraal (3,3)
3 Dienstverlener	Neutraal (3,0)
4 Regelgever	Neutraal (2,9)

HOOFDFUNCTIE OVERLEGPLATFORM

Voor de hoofdfunctie overlegplatform zien wij een neutrale score met grote onderlinge verdeeldheid. De spreiding tussen “belangrijk” en “onbelangrijk” is gelijk is verdeeld, met meer waarnemingen zeer belangrijk dan zeer onbelangrijk.

HOOFDFUNCTIE BELANGENBEHARTIGING

Voor de hoofdfunctie belangenbehartiging zien wij een neutrale score met een meerderheid van de deelnemers die deze functie scoort aan de zijde van “belangrijk”.

HOOFDFUNCTIE DIENSTVERLENING

Ook hier is er een neutrale score met een verdeeld beeld waar te nemen. De scores “onbelangrijk” en “belangrijk” zijn ongeveer gelijk verdeeld.

HOOFDFUNCTIE REGELGEVER

Ook hier weer een neutrale score met een gelijk aantal scores aan de kant van “onbelangrijk” en “belangrijk”. Omdat er meer scores “zeer onbelangrijk” dan “zeer belangrijk” zijn komt het gemiddelde onder de drie.

ALGEMEEN BEELD VAN DE HOOFDFUNCTIES

De hoofdfunctie belangenbehartiging wordt door een meerderheid positief beoordeeld voor een schap. Voor de overige functies geldt een ongeveer gelijk aantal deelnemers dat de functie als “onbelangrijk” en als “belangrijk” beoordeelt. Een grote verdeeldheid dus.

4.4 UITKOMSTEN TAKEN PT

4.4.1 Markt en promotie

	Generieke Promotie	Product promotie	Marktonderzoek	Imagoprojecten
Belang	Onbelangrijk (2,2)	Neutraal (2,6)	Neutraal (2,7)	Neutraal (2,9)

Door PT?	Neutraal (2,5)	Neutraal (2,6)	Onbelangrijk (2,2)	Onbelangrijk (2,2)
Kosten	Te veel (2,1)			

PATROON HORIZONTAAL

Belang

De score voor de verschillende taken in het pakket “markt en promotie” toont een sterke spreiding, maar komt voor de meeste taken uit op neutraal met een negatieve balans (meer scores onbelangrijk dan belangrijk). Voor generieke promotie geldt dat de meeste deelnemers dit als onbelangrijk en neutraal voor hun eigen bedrijfsvoering beoordelen. Neutraal wordt relatief weinig gebruikt. Dit duidt op uitgesproken, verdeelde meningen. Productpromotie scoort iets beter dan de andere vormen van promotie. Door de deelnemers werd aangegeven dat promotie weinig invloed heeft. De rol van de supermarkten is veel dominanter als het gaat om de beïnvloeding van wat er gekocht wordt. Productpromotie draagt het meest direct bij aan de afzet. Het beste scores Imagoprojecten.

Uitvoering / Financiering door het PT?

De scores voor de taken op het gebied van promotie scores neutraal met een meerderheid van de scores aan de kant van onbelangrijk. De taken marktonderzoek en imagoprojecten scores in meerderheid onbelangrijk. De scores vertonen spreiding, maar de meerderheid van de scores bevindt zich duidelijk aan de kant van “onbelangrijk” en “zeer onbelangrijk”. Dat wil zeggen dat de meeste deelnemers van mening zijn dat deze taken beter niet door het PT kunnen worden uitgevoerd. Voor promotie geldt ook dat bedrijven daar steeds meer zelf voor zorgdragen. Als andere financieringsoptie wordt ook de afzetorganisatie genoemd.

Kosten

Een meerderheid van de deelnemers beoordeelt de kosten voor deze taken “veel te veel” en “te veel”.

PATROON VERTICAAL (PER TAAKGEBIED)

Generieke promotie

Het belang van deze taak wordt onbelangrijk beoordeeld. Het PT scoort als financieringsmodel neutraal met een doorslag naar de negatieve kant.

Productpromotie

Het belang van deze taak wordt in zijn totaliteit neutraal beoordeeld, met meer deelnemers die deze taak als “(zeer) onbelangrijk” beoordelen dan deelnemers die deze taak “(zeer) belangrijk” beoordelen. Het PT als financieringsmodel krijgt hier ook een neutrale score met hetzelfde beeld.

Marktonderzoek

Het belang wordt neutraal gescoord. Meer deelnemers beoordelen deze taak als “(zeer) onbelangrijk” dan als “(zeer) belangrijk”. Het PT als financieringsmodel

wordt door de meerderheid beoordeeld als “onbelangrijk” of “zeer onbelangrijk”. Men geeft aan dat er veel gegevens vrij beschikbaar zijn en dat uitvoering door PT minder voor de hand ligt.

Imagoprojecten

Deze taak wordt qua belang het hoogste gescoord (2,9). Uitvoering door of via het PT scoort negatief.

TOTAALBEELD MARKT EN PROMOTIE

Het belang van collectieve activiteiten voor markt en promotie wordt qua belang neutraal ingeschat, met uitzondering van generieke promotie (onbelangrijk). Er is een tendens naar een negatief belang. Voor productpromotie wordt de keuze voor het PT als orgaan van financiering en uitvoering het meest voor de hand liggend geacht, ondanks de tendens dat dit ook steeds meer door ondernemers zelf wordt uitgevoerd. Door een van de deelnemers wordt aangegeven dat PT zich meer zou moeten richten op het EKO product. Duidelijk komt naar voren dat de ondernemers de kosten voor al deze activiteiten te hoog vinden.

4.4.2 Onderzoek en innovatie

	Fundamenteel onderzoek	Praktijkgericht onderzoek	Innovatieve projecten
Belang	Neutraal (2,8)	Neutraal (3,3)	Neutraal (2,9)
Door PT?	Neutraal (2,9)	Neutraal (3,0)	Onbelangrijk (2,5)
Kosten	Te veel (2,2)		

PATROON HORIZONTAAL

Belang

De gemiddelde score voor de verschillende taken in het pakket onderzoek is neutraal, waarbij geldt dat alleen bij praktijkgericht onderzoek een meerderheid van de deelnemers het belang positief beoordeelt. Bij de overige taken is het aantal positieve en negatieve scores redelijk in evenwicht. Praktijkgericht onderzoek scoort daarmee duidelijk beter dan fundamenteel onderzoek en innovatieve projecten.

Uitvoering / Financiering door het PT?

De score voor fundamenteel onderzoek is neutraal met een evenwicht in het aantal positieve en negatieve scores. Voor praktijkgericht onderzoek geldt neutraal met een kleine positieve balans. Financiering van innovatieve projecten door het PT wordt als onbelangrijk (score is 2,47 dus net onder neutraal) beoordeeld. De boodschap van de deelnemers in de discussie is dat het onderzoek meer vraaggestuurd moet worden

Kosten

Hier is sprake van een kritische mening, er liggen meer scores aan de zijde van “(veel) te veel” dan aan “(veel) te weinig”. Hiernaast valt een hoge score neutraal op.

PATROON PER TAAKGEBIED

Fundamenteel onderzoek

De score voor deze taak is qua belang neutraal met een ongeveer gelijke verdeling positief en negatief. Uitvoering via het PT wordt iets hoger gescoord met een zelfde verdeling.

Praktijkgericht onderzoek

Aan praktijkgericht onderzoek wordt relatief het grootste belang gehecht. Uitvoering door of via het PT krijgt een neutrale score, die evenwel hoger is dan die voor andere activiteiten. Ook uit de discussie komt praktijkgericht onderzoek als meest gewaardeerde taak naar voren.

Innovatieve projecten

Deze taak scoort qua belang neutraal en voor wat het PT als financieringsmodel betreft is er een meerderheid van de deelnemers die dit als “onbelangrijk” of “zeer onbelangrijk” beoordeelt.

TOTAALBEELD ONDERZOEK EN INNOVATIE

Het belang voor deze taken scoort neutraal met de hoogste score voor praktijkgericht onderzoek. Het belang van innovatie wordt wel onderkend, maar het patroon wijst op een voorkeur voor onderzoek met direct toepasbare resultaten. Daarbij wordt ook opgemerkt dat ondernemers graag zelf de aard en de richting van onderzoek willen sturen en dat ze waar voor hun geld willen.

De score op het kostenniveau geeft duidelijk aan dat ondernemers sterk letten op de prijs/prestatieverhouding en dat ze deze negatief beoordelen.

4.4.3 Kwaliteit en voedselveiligheid

	Beperken handelsbelemmeringen	Keuringen efficiënter maken	Borging kwaliteit	Borging voedselveiligheid
Belang	Belangrijk (3,6)	Neutraal (3,1)	Neutraal (3,1)	Neutraal (3,3)
Door PT?	Neutraal (3,1)	Onbelangrijk (2,1)	Onbelangrijk (2,1)	Neutraal (2,6)
Kosten	Te veel (2,0)			

PATROON HORIZONTAAL

Belang

De taak “beperken handelsbelemmeringen” wordt als belangrijk beoordeeld. De overige taken als neutraal. Voor deze taken geldt dat er meer scores aan de zijde van belangrijk liggen dan aan de zijde van onbelangrijk.

Uitvoering / Financiering door het PT?

De taken “beperken handelsbelemmeringen” en “borging van voedselveiligheid” scoren neutraal. Er is sprake van onderlinge verdeeldheid. De taak beperken van handelsbelemmeringen heeft een lichte positieve balans, terwijl borging van voedselveiligheid een lichte negatieve balans is. De overige taken scoren onbelangrijk. Keuringen zijn hoe langer hoe meer een zaak van de sector zelf. Ook wordt aangegeven dat de betrokkenheid van het PT niet zichtbaar is voor de ondernemers.

Kosten

Hier herhaalt zich het beeld dat de kosten te hoog geacht worden.

PATROON PER TAAKGEBIED

Beperken handelsbarrières

Deze taak scoort relatief hoog, zowel op belang als op uitvoering via het PT. Er is spreiding maar er zijn meer scores aan de zijde van “belangrijk” en “zeer belangrijk”. Men verwacht het nodige van de belangenbehartiging van het PT. Deze taak kost op zich niet veel en oogst hoge waardering.

Keuringen efficiënter maken

Het belang wordt neutraal gescoord met een positieve balans. Uit de discussie blijkt dat de onbelangrijke score voor uitvoering via het PT ten dele verklaard kan worden uit de onduidelijkheid over welke rol en bijdrage het PT heeft op dit taakgebied.

Borging kwaliteit

Ook hier wordt het belang neutraal gescoord met een positieve balans. Hier ziet men de rol van het PT als beperkt, omdat borging van kwaliteit primair bij de ondernemers ligt.

Borging voedselveiligheid

Ook hier wordt het belang neutraal gescoord met een positieve balans. De rol van PT wordt als neutraal beoordeeld met een negatieve balans.

TOTAALBEELD KWALITEIT

‘Beperken handelsbarrières’ scoort hier het hoogst. Voor ‘Keuringen efficiënter maken’ en ‘Borging kwaliteit’ wordt de rol van het PT als onbelangrijk beoordeeld. ‘Borging van Voedselveiligheid’ is neutraal. Ook hier geldt weer de perceptie van “te duur”.

4.4.4 Milieu en Energie

	Milieuprojecten
Belang	Neutraal (2,8)
PT?	Onbelangrijk (2,3)
Kosten	Te veel (1,9)

TOTAALBEELD

In dit cluster is maar één taak opgenomen, waardoor we volstaan met het totaalbeeld.

Het belang van deze projecten wordt gemiddeld als neutraal gezien. De scores zijn sterk gespreid met meer scores voor “onbelangrijk” en “zeer onbelangrijk”. De score op de vraag wat de rol van het PT moet zijn, wordt onbelangrijk gescoord. Over de kosten is ook het oordeel duidelijk. De totale uitgaven worden als te hoog ingeschat.

4.4.5 Arbeid

	Arbeidsmarkt monitor	Arbeidsmarkt communicatie	ARBO projecten
Belang	Onbelangrijk (1,6)	Onbelangrijk (1,7)	Onbelangrijk (2,1)
Door PT?	Onbelangrijk (1,7)	Onbelangrijk (1,7)	Onbelangrijk (2,0)
Kosten	Te veel (2,3)		

PATROON HORIZONTAAL

Belang

Het belang van het takenpakket “arbeidsmarktmonitor, ARBO-projecten en onderwijs” wordt door ondernemers onbelangrijk beoordeeld. Slechts een klein aantal deelnemers beoordeelt het belang van arbeidsmarktcommunicatie en ARBO projecten positief.

Uitvoering / Financiering door PT?

Hier geldt hetzelfde beeld. Het belang van uitvoering via het PT wordt over de volle breedte als onbelangrijk beoordeeld. De ondernemers zien het nut hiervan niet in.

Kosten

Het oordeel over de kosten toont een vergelijkbaar beeld met de eerdere beoordelingen. Ook hier acht men de uitgaven van het PT te hoog.

PATROON PER TAAKGEBIED

Arbeidsmarktmonitor

De toegevoegde waarde van dit instrument wordt door de individuele ondernemer laag ingeschat, tijdens de discussie en toelichting bleek dat men deze gegevens niet van belang acht.

Arbeidsmarktcommunicatie

Ook het belang van arbeidsmarktcommunicatie scoort onbelangrijk. Ook hier zien de ondernemers nauwelijks een rol voor het PT.

ARBO projecten

Het belang wordt hier iets hoger beoordeeld, maar nog steeds onbelangrijk. De rol van het PT in ARBO projecten wordt niet ondersteund.

TOTAALBEELD ARBEID

Het cluster “arbeid” scoort het laagst. Ondanks het feit dat het PT een goed platform is voor overleg tussen werkgevers en werknemers, wordt deze functie niet gewaardeerd. De rol van de werknemersorganisaties in de sectorcommissies en het bestuur blijkt nauwelijks bekend. De deelnemers achten dit meer een taak voor de overheid zelf.

4.4.6 Totaalbeeld over alle taken

Als we kijken naar de scores van het belang en de uitvoering / financiering door het PT dan valt op dat veel scores rondom neutraal uitkomen. In veel gevallen wordt dit niet veroorzaakt door veel neutrale beoordelingen, veel eerder door een stevige spreiding. De ene keer neigen de deelnemers meer naar belangrijk (of zeer belangrijk), de andere keer meer naar “onbelangrijk” (of “zeer onbelangrijk”).

Het cluster “kwaliteit” en dan met name ‘beperken handelsbelemmeringen’ scoort het hoogst in het belang en de rol en bijdrage van het PT.

De activiteiten uit het cluster “arbeid, arbeidsmarktmonitor, -communicatie en Arbo projecten” scoren het laagst in rol en bijdrage van het PT.

Ten aanzien van de kosten van de clusters en activiteiten is men eensgezind. De kosten achten de aanwezigen te hoog. Het commentaar richt zich zowel op de omvang en de breedte van het takenpakket, als op de wijze waarop het geld wordt besteed. De aanwezigen willen minder betalen, het PT hoeft ook minder te doen.

4.5 ORGANISATIESTRUCTUUR EN WIJZE VAN BESTURING PT

Tenslotte is aan de ondernemers een aantal stellingen voorgelegd over de toekomstige organisatiestructuur en de wijze van besturing van het PT. In de onderstaande tabel staan de scores weergegeven.

Nr.	Stelling	Score
1.	De sectorcommissies bepalen de activiteiten die het PT uitvoert en de uitgaven die hiermee gemoeid zijn. Het bestuur van het PT stelt de verordeningen vast en treedt meer op als toezichthouder	Neutraal (3,3)
2.	Een lid van een sectorcommissie mag geen lid zijn van het PT bestuur.	Mee eens (4,1)
3.	Een lid van het bestuur of sectorcommissie mag geen functie hebben in een door het PT gefinancierde organisatie.	Mee eens (4,1)
4.	Een reken kamer houdt toezicht op het functio-	Mee eens (4,1)

	neren van het PT en de bestedingen van het geld.	
5.	Vergaderingen van sectorcommissies zijn openbaar. Journalisten en andere belangstellenden kunnen er bij aanwezig zijn.	Mee eens (3,7)
6.	Naast georganiseerde ondernemers moeten ook ongeorganiseerde ondernemers invloed kunnen uitoefenen op de keuze van activiteiten en projecten.	Mee eens (3,8)
7.	Het productschap Tuinbouw blijft zelfstandig en zal niet fuseren met andere productschappen.	Neutraal (3,1)

Stelling 1: de sectorcommissies zijn bepalend

De score op deze stelling is neutraal (3,3) met een lichte meerderheid van de scores aan de kant van mee eens. Dit betekent dat een lichte meerderheid van de ondernemers voorstander is van een sterkere rol voor sectorcommissies en meer afstand tussen bestuur en sectorcommissies.

Stelling 2: een lid van een sectorcommissie mag geen lid zijn van het bestuur

Een meerderheid van de ondernemers is het met deze stelling eens (4,1). Dit betekent dat de ondernemers tegen dubbelfuncties zijn en voorstanders zijn van een striktere scheiding.

Stelling 3: een lid van het bestuur of sectorcommissie mag geen functie hebben in een door het PT gefinancierde organisatie.

Ook met deze stelling is een meerderheid het eens (4,1). De antwoorden “mee eens” en “zeer mee eens” zijn sterk in de meerderheid.

Stelling 4: Een reken kamer houdt toezicht

Ook met deze stelling is een meerderheid het eens (4,1). De ondernemers zijn voor onafhankelijk toezicht en controle.

Stelling 5: Vergaderingen van sectorcommissies zijn openbaar

Ook met deze stelling is de meerderheid het eens (3,7). Weliswaar een kleinere dan bij de voorgaande stellingen. De ondernemers zijn voor meer transparantie.

Stelling 6: Ook ongeorganiseerde ondernemers moeten invloed kunnen uitoefenen

Ook met deze stelling is een meerderheid het eens (3,8). Er moeten meer mogelijkheden komen voor ongeorganiseerden om invloed uit te oefenen.

Stelling 7: PT blijft zelfstandig en zal niet fuseren

Deze stelling scoort neutraal (3,1). Veel ondernemers vullen ook neutraal in op deze stelling. En ook geen mening komt voor. De verdeling van de ondernemers over “mee eens” en “mee oneens” zijn ongeveer gelijk (1 stem meer voor “mee eens”).

5. UITKOMSTEN VAN DE PANELSESSIES: CHAMPIGNONS

5.1 PATRONEN UIT DE STARTDISCUSSIE

In de inventarisatieronde komt duidelijk naar voren dat de ondernemers in de sector met tegenvallende economische resultaten te kampen hebben. Het bedrag dat aan heffingen moet worden afgedragen wordt als een zware last ervaren en de ondernemers geven aan er te weinig voor terug te krijgen. Met name op het gebied van promotie is er onvrede. De ondernemers zijn van mening dat de buitenlandse concurrentie ook van de huidige PT campagnes profiteert. Campagnes waar de buitenlandse concurrent niet aan mee heeft betaald. Daarnaast overheerst de mening dat het PT niet heeft bijgedragen aan het verbeteren van de tegenvallende economische situatie. De deelnemers geven aan de toegevoegde waarde van het PT in te zien, maar in afgeslankte vorm. Alleen die activiteiten uitvoeren waar de gehele sector iets aan heeft en daarnaast op zoek gaan naar financieringsvormen waar geheel Europa aan meebetaalt, zodat voorkomen wordt dat met PT-gelden ook Poolse champignon telers worden gesteund. Een kleine minderheid is echter van mening dat het PT moet worden afgeschaft. Dit patroon komt later ook naar voren in de uitkomsten over het belang van de activiteiten.

5.2 DRAAGVLAK VOOR VERPLICHT GEFINANCIERDE COLLECTIEVE ACTIVITEITEN

Het draagvlak voor het uitvoeren van 'verplicht collectief gefinancierde activiteiten' is in kaart gebracht door de deelnemers van de sessies drie stellingen voor te leggen. De onderstaande tabel geeft de uitkomsten op deze drie stellingen weer. Een toelichting op de resultaten staat vermeld onder de tabel.

STELLING	
Alle ondernemingen in een sector moeten verplicht meebetalen aan zaken die voor de gehele sector van belang zijn.	Neutraal (2,8)
Er moet een organisatie zijn die alle bedrijven kan verplichten om aan bepaalde activiteiten mee te doen of zich aan regels te houden om te voorkomen dat enkele individuele bedrijven de sector schaden.	Neutraal (3,2)
Overheden en andere instanties zijn vaak bereid om geld te investeren in een sector, als de sector zelf ook meebetaalt. Alle bedrijven in de sector moeten meebetalen aan deze eigen bijdrage vanuit de sector	Neutraal (2,8)

STELLING 1: ALLE BEDRIJVEN MOETEN VERPLICHT MEEBETALEN

Deze stelling scoort gemiddeld neutraal. Het onderliggende stempatroon laat zien dat de groep verdeeld is. Er is een groep ondernemers (iets minder dan de helft) die

tegen dit principe is en 'zeer onbelangrijk' scoort. De andere helft van de deelnemers geeft aan dit principe wel belangrijk te vinden.

STELLING 2: VERPLICHTEN TOT NAVOLGEN VAN REGELS

Met deze stelling is tweederde van de deelnemers het eens. Eenderde van de deelnemers geeft aan het verplichten tot navolging van regels 'zeer onbelangrijk' te vinden.

STELLING 3: ALS ANDEREN WILLEN BIJDAGEN IS EIGEN BIJDRAGE VAN DE SECTOR NOODZAKELIJK

Ook bij deze stelling is de groep in tweeën verdeeld. De ene helft scoort 'onbelangrijk' tot 'zeer belangrijk'. De andere helft geeft aan dit uitgangspunt wel belangrijk te vinden. De score 'neutraal' is geen enkele keer aangegeven.

PATROON UIT DE DRIE STELLINGEN

De deelnemers zijn in twee groepen op te delen. Voorstanders van de principes dat alle bedrijven verplicht moeten meebetalen; er een organisatie moet zijn die kan verplichten tot het naleven van regels en dat iedereen aan de 'eigen bijdrage uit de sector' moet mee betalen. Er is ook een vaste kern van deelnemers die het hier niet mee eens is en continue 'zeer onbelangrijk' scoort. Bij de principes die gaan over 'verplicht meebetalen' breidt deze groep zich verder uit tot de helft van het aantal deelnemers. Opvallend is ook dat er echt stelling wordt genomen, omdat de score 'neutraal' weinig tot niet wordt gescoord. Dit patroon zien we in de verdere uitkomsten ook naar voren komen.

5.3 DRAAGVLAK VOOR DE FUNCTIES VAN HET SCHAP

Aan de ondernemers is gevraagd naar het belang dat zij hechten aan de vier hoofd-functies van het productschap. Het gaat hier om de vier functies die de SER onderscheidt:

- *Overlegplatform*: schappen zijn in hun sectoren de enige sectorbrede overlegtafel waar dragende organisaties en overige stakeholders via overleg en consensus (niet bindende) afspraken kunnen maken.
- *Dienstverlening aan de sector*: schappen ontwikkelen onder eigen verantwoordelijkheid activiteiten ten behoeve van bedrijven in de sector. Zij verlenen producten, diensten en adviezen en geven voorlichting onder andere op het terrein van kennis, product- en marktonderzoek, sectorpromotie, innovatie en bedrijfsvoering.
- *Belangenbehartiging*: schappen zijn voor sectorbrede en maatschappelijke vraagstukken tegelijk aanspreekpunt, onderhandelaar en lobbyist.
- *Regelgeving*: schappen hebben de bevoegdheid om materiële regelgeving of tewel extern bindende afspraken uit te vaardigen en te handhaven. Daarnaast kunnen zij niet bindende sectorbrede beleidsafspraken maken.

Functie	
1 Overlegplatform	Neutraal (3,1)
2 Dienstverlener	Neutraal (2,8)
3 Belangenbehartiger	Belangrijk (3,9)
4 Regelgever	Neutraal (2,6)

HOOFDFUNCTIE OVERLEGPLATFORM

De deelnemers scoren de functie van een overlegplatform 'neutraal'. Het onderliggende patroon laat zien dat iets meer dan een derde van de deelnemers belangrijk tot zeer belangrijk scoort en een kwart 'onbelangrijk'. De rest van de deelnemers heeft 'neutraal' geantwoord. De balans slaat positief uit als het om het belang van een productschap als overlegplatform.

HOOFDFUNCTIE DIENSTVERLENING

Ook deze functie scoort neutraal. Dit komt ook overeen met de stemming van de helft van de deelnemers. Daarnaast scoort een kwart van de ondernemers 'onbelangrijk' en iets minder dan een kwart scoort 'belangrijk'. Het belang van een productschap als dienstverlener wordt onderschreven, echter niet overtuigend.

HOOFDFUNCTIE BELANGENBEHARTIGING

Een productschap als belangenbehartiger vinden de ondernemers van groot belang. Er zijn zelfs geen deelnemers die 'onbelangrijk' of 'zeer onbelangrijk' hebben gescoord. De ondernemers verwachten een krachtige opstelling van het PT in de belangenbehartiging.

HOOFDFUNCTIE BEVOEGDHEID TOT VERORDENINGEN

Deze functie wordt door de deelnemers het minst belangrijk gevonden. De gemiddelde score komt uit op neutraal. Het onderliggende patroon laat zien dat iets meer dan een derde van de deelnemers 'onbelangrijk' tot 'zeer onbelangrijk' hebben gescoord. Dit geldt ook voor neutraal. Een minderheid heeft 'belangrijk' tot 'zeer belangrijk' gescoord. De bevoegdheid van een productschap om verordeningen af te kondigen wordt onderschreven, maar niet overtuigend.

ALGEMEEN BEELD VAN DE HOOFDFUNCTIES

De functie van een productschap als belangenbehartiger wordt door de deelnemers belangrijk gevonden. Opvallend is dat er geen ondernemers zijn die hebben aangegeven deze functie 'onbelangrijk' of 'zeer onbelangrijk' te vinden. Dus ook de vaste

kern die geen toegevoegde waarde ziet in het PT. De andere drie functies scoren 'neutraal'. Het onderliggende patroon bij de functie 'overlegplatform' laat zien dat een meerderheid van de deelnemers deze functie belangrijk vindt. Bij de functies 'dienstverlener' en 'bevoegdheid tot verordeningen' is dit onderliggende patroon minder overtuigend. Een derde van de deelnemers geeft hierbij aan het niet belangrijk te vinden.

5.4 UITKOMSTEN TAKEN PT

5.4.1 Markt en promotie

	Generieke Promotie	Product promotie	Marktonderzoek	Imago
Belang	Onbelangrijk (2,3)	Neutraal (3,2)	Neutraal (2,8)	Neutraal (3,1)
Door PT?	Neutraal (2,8)	Neutraal (2,8)	Neutraal (2,5)	Neutraal (2,9)
Kosten	Te veel (2,3)			

PATROON HORIZONTAAL

Belang

De activiteiten binnen de taak 'Markt en Promotie' scoren neutraal met als uitzondering 'Generieke promotie'. Bij deze activiteit geeft iets minder dan tweederde van de deelnemers aan er geen belang in te zien voor de bedrijfsvoering. Een uitkomst die te verwachten was, gezien de onvrede over de huidige campagnes. Productpromotie en Imago laten een patroon zien, waarbij een vaste kern 'zeer onbelangrijk' tot 'onbelangrijk' scoort en de rest van de deelnemers in gelijke aantallen 'neutraal' of 'belangrijk tot 'zeer belangrijk' scoort. Bij de activiteit marktonderzoek zijn de deelnemers duidelijk verdeeld in twee groepen. Eén groep die niet het belang inziet van marktonderzoek en de andere helft die hier het belang wel van inziet. De score 'neutraal' wordt slechts één keer aangegeven.

Uitvoering / Financiering door het PT?

Gemiddeld komt de score voor alle activiteiten uit op 'neutraal'. Ook bij deze vragen is echter een patroon zichtbaar waarbij de ene helft van de deelnemers aangeeft dat de activiteiten wel verplicht collectief via het PT moeten worden gefinancierd en de andere helft die dit niet vindt. De score neutraal komt bijna niet voor. Marktonderzoek vormt hier een uitzondering op, waarbij tweederde van de deelnemers aangeeft dit niet via het PT te willen financieren, danwel uitvoeren. De alternatieve vormen van financieren die worden aangegeven zijn financiering door de individuele bedrijven zelf of financiering op Europees niveau (om meeliften van buitenlandse concurrenten te voorkomen).

Kosten

De voorgenomen uitgaven vinden de deelnemers te veel. Bijna tweederde van de deelnemers geeft aan 'veel te veel'. Dit is een duidelijk signaal van onvrede over de prijs-prestatie verhouding.

PATROON VERTICAAL (PER TAAKGEBIED)

Generieke promotie

Deze activiteit scoort 'onbelangrijk' als het gaat om belang voor de bedrijfsvoering. Bijna tweederde van de deelnemers geeft dit aan. Bij het verplicht collectief financieren zijn de deelnemers op te delen in twee groepen van voor- en tegenstanders. Niemand heeft hierbij 'neutraal' gescoord. Een uitkomst die te verwachten is gezien de onvrede over huidige promotiecampagnes. Uit de discussie blijkt onvrede omdat ook Poolse producenten profiteren.

Productpromotie

Productpromotie wordt meer van belang geacht voor de bedrijfsvoering. Een minderheid stemt 'onbelangrijk' tot 'zeer onbelangrijk'. De rest van de deelnemers geeft in gelijke mate aan het 'neutraal' of 'belangrijk' tot 'zeer belangrijk' te vinden voor de bedrijfsvoering. Bij de financiering via het PT zijn de deelnemers weer in twee kampen verdeeld.

Marktonderzoek

Bij marktonderzoek zijn de deelnemers in twee gelijke groepen op te delen als het gaat om het belang voor de bedrijfsvoering. Deelnemers die wel toegevoegde waarde zien en deelnemers die dit niet zien. De score 'neutraal' wordt slechts één keer gegeven. Tweederde van de deelnemers geeft aan marktonderzoek niet verplicht collectief via het PT te willen financieren en uitvoeren. Dit is een verantwoordelijkheid van de individuele bedrijven zelf.

Imagoprojecten

De mening over het belang van imagoprojecten en de wijze van financieren zijn hetzelfde als bij productpromotie is aangegeven.

TOTAALBEELD MARKT EN PROMOTIE

De activiteiten binnen de taak 'Markt en Promotie' scoren gemiddeld 'neutraal'. Zowel bij het belang voor de bedrijfsvoering als bij het verplicht collectief financieren via het PT. Generieke promotie vormt hier een uitzondering op. Hierbij wordt door tweederde van de deelnemers aangegeven dat deze activiteit 'onbelangrijk' tot 'zeer onbelangrijk' is voor de bedrijfsvoering. Bij het financieren via het PT van markt en promotie valt op dat de deelnemers op te delen zijn in twee gelijke groepen van voor- en tegenstanders. De deelnemers zijn hierbij zeer uitgesproken, omdat het antwoord 'neutraal' weinig tot niet wordt gegeven. Marktonderzoek vormt hier een uitzondering op, omdat hierbij tweederde van de deelnemers aangeeft het

niet verplicht collectief te willen financieren. De voorgenomen uitgaven worden 'te veel' gevonden. Tweederde van de deelnemers geeft zelfs aan 'veel te veel'. Een uitkomst die te verwachten is, gezien de onvrede over de huidige wijze van campagne voeren. De alternatieve vormen van financieren die dan ook worden aangegeven zijn of ieder bedrijf voor zichzelf of op Europees niveau, zodat meeliften van buitenlandse concurrentie niet meer mogelijk is.

5.4.2 Onderzoek en innovatie

	Fundamenteel onderzoek	Praktijkgericht onderzoek	Innovatieve projecten
Belang	Neutraal (2,8)	Neutraal (3,2)	Neutraal (3,3)
Door PT?	Neutraal (2,8)	Neutraal (3,0)	Neutraal (2,5)
Kosten	Te veel (2,2)		

PATROON HORIZONTAAL

Belang

Het belang van onderzoek en innovatie scoort gemiddeld neutraal. Het onderliggende patroon bij praktijkgericht onderzoek en innovatieve projecten is dat bijna tweederde van de deelnemers aangeeft deze activiteiten belangrijk tot zeer belangrijk te vinden. Eenderde van de deelnemers geeft aan deze activiteiten onbelangrijk te vinden. Bij fundamenteel onderzoek zijn de deelnemers op te delen in twee gelijke groepen. Een groep die het niet van belang vindt voor de bedrijfsvoering en een groep die dit wel vindt.

Uitvoering / Financiering door het PT?

Bij uitvoering of financiering door het PT zijn de deelnemers wederom op te delen in twee groepen. De 'neutraal-stem' komt bij alle drie de activiteiten slechts één keer voor. Bij praktijkgericht onderzoek zijn er iets meer 'voor' stemmers. Bij innovatieve projecten is dit andersom en zijn er iets meer 'tegen' stemmers. Bij fundamenteel onderzoek geven evenveel deelnemers aan er 'voor' als er 'tegen' te zijn. De alternatieve financieringsvorm die wordt aangegeven is financiering door de bedrijven zelf. Al dan niet in samenwerkingsverband en ondersteund met overheids-subsidies.

Kosten

De voorgenomen uitgaven vinden de ondernemers te veel. De helft van de deelnemers geeft aan het te veel tot veel te veel te vinden. De rest geeft aan dat het voldoende is. Ook hier een sterk signaal van onvrede over de prijs-prestatie verhouding.

PATROON PER TAAKGEBIED

Fundamenteel onderzoek

Bij fundamenteel onderzoek zijn de deelnemers te verdelen in twee gelijke groepen van voor- en tegenstanders. Zowel bij de vraag naar het belang voor de bedrijfsvoering als bij de vraag naar financiering via het PT.

Praktijkgericht onderzoek

Bij praktijkgericht onderzoek geeft bijna tweederde van de deelnemers aan het van belang te vinden voor de bedrijfsvoering. Een kwart is het hier niet mee eens. Het verplicht collectief financieren via het PT wordt door een meerderheid van de deelnemers gesteund. Er is echter ook een groep (iets meer dan een kwart van de deelnemers) die het hier niet mee eens is.

Innovatieve projecten

Kijkend naar het belang voor de bedrijfsvoering dan komt het beeld overeen met praktijkgericht onderzoek, waarbij bijna tweederde van de deelnemers aangeeft dit belangrijk tot zeer belangrijk voor de bedrijfsvoering te vinden. Bij verplicht collectief financieren via het PT is dit beeld andersom. Hierbij geeft bijna tweederde aan het niet via het PT te willen financieren.

TOTAALBEELD ONDERZOEK EN INNOVATIE

Alle drie de activiteiten scoren 'neutraal' bij zowel het belang voor de bedrijfsvoering als bij financiering via het PT. Ook hierbij zijn de deelnemers zeer uitgesproken, omdat de 'neutraal-score' weinig wordt gegeven. Het belang van productgericht onderzoek en innovatieve projecten wordt door tweederde van de deelnemers van belang gevonden. Bij fundamenteel onderzoek zijn er evenveel deelnemers die het wel van belang vinden voor de bedrijfsvoering als niet. Dit geldt ook voor het verplicht collectief financieren via het PT. Bij praktijkgericht onderzoek hebben iets meer deelnemers 'belangrijk' tot 'zeer belangrijk' aangegeven. Bij Innovatieve projecten is dit juist andersom. De alternatieve financieringsvorm die wordt aangegeven is financiering door de bedrijven zelf. Al dan niet in samenwerkingsverband en ondersteund met overheidssubsidies. Bovenstaande uitkomsten klinken ook door in de voorgenomen uitgaven. De ondernemers geven duidelijk aan de kosten van onderzoek en innovatie te hoog te vinden.

5.4.3 Kwaliteit en voedselveiligheid

	Beperken handelsbelemmeringen	Keuringen efficiënter maken	Borging kwaliteit	Borging voedselveiligheid
Belang	Belangrijk (3,8)	Neutraal (3,3)	Neutraal (3,3)	Neutraal (3,3)
Door PT?	Neutraal (3,4)	Onbelangrijk (2,3)	Neutraal (2,8)	Neutraal (2,5)
Kosten	Te veel (2,5)			

PATROON HORIZONTAAL

Belang

Gemiddeld scoren de activiteiten bij kwaliteit en voedselveiligheid 'neutraal' met één uitzonderling, namelijk het beperken van handelsbelemmeringen waarbij de gemiddelde score uitkomt op 'belangrijk'. Meer dan tweederde van de deelnemers

geeft dit aan. Bij borging van kwaliteit en voedselveiligheid geeft tweederde van de deelnemers aan dit belangrijk tot zeer belangrijk te vinden voor de bedrijfsvoering. Bij de activiteit 'keuringen efficiënter maken' is het aantal deelnemers dat 'onbelangrijk' heeft gescoord iets hoger. Bij deze activiteiten zijn de deelnemers wederom zeer uitgesproken in hun mening omdat de neutraal-score zeer weinig voorkomt.

Uitvoering / Financiering door het PT?

Het verplicht collectief uitvoeren van deze activiteiten geven een overall beeld van neutraal met de activiteit 'keuringen efficiënter' maken als uitzondering met de gemiddelde score van 'onbelangrijk'. Als we echter kijken naar het onderliggende patroon van stemmen dan komt daaruit naar voren dat bij borging van kwaliteit en voedselveiligheid bijna tweederde van de deelnemers aangeeft dit onbelangrijk tot zeer onbelangrijk te vinden. De activiteit 'beperken van handelsbelemmeringen' laat het tegenovergestelde beeld zien. Hier geeft bijna tweederde van de deelnemers aan het belangrijk tot zeer belangrijk te vinden dat dit wordt gefinancierd via het PT.

Kosten

De voorgenomen uitgaven voor deze activiteiten worden te veel bevonden. Het onderliggende patroon laat zien dat tweederde van de deelnemers 'voldoende' aangeeft en de rest 'veel te veel'.

PATROON PER TAAKGEBIED

Beperken handelsbarrières

Het beperken van handelsbarrières is de enige activiteit die gemiddeld op 'belangrijk' uitkomt. Meer dan tweederde van de deelnemers heeft bij het belang voor de bedrijfsvoering 'belangrijk' tot 'zeer belangrijk' gescoord. Tweederde van de deelnemers geeft eveneens aan deze activiteit via het PT te willen financieren en laten ondersteunen. Eenderde is het hier niet mee eens.

Keuringen efficiënter maken

Deze activiteit krijgt gemiddeld een neutraal-score als gekeken wordt naar het belang voor de bedrijfsvoering. Het aantal deelnemers dat 'belangrijk' tot 'zeer belangrijk' heeft gescoord is nagenoeg even groot als de deelnemers die het tegenovergestelde hebben gestemd. De deelnemers zeer uitgesproken in het feit dat ze deze activiteit niet verplicht collectief willen financieren. Ieder bedrijf moet dit individueel betalen met als achterliggende redenering dat het bedrijf dit toch ook weer zelf terugverdient.

Borging kwaliteit

Het belang van borging van de kwaliteit voor de bedrijfsvoering wordt door tweederde van de ondernemers onderschreven. Het verplicht collectief financieren via het PT laat echter een tegenovergesteld beeld zien. Bijna tweederde van de deelnemers geeft aan dit onbelangrijk tot zeer onbelangrijk te vinden. Als reden wordt aangegeven dat iedere ondernemer zelf verantwoordelijk is voor de kwaliteit en veiligheid en dit dus ook zelf moet financieren. Enkele deelnemers geven aan dat de afnemers van de producten voor de borging van kwaliteit moeten betalen.

Borging voedselveiligheid

De borging van voedselveiligheid geeft een overeenkomst beeld met de borging van kwaliteit.

TOTAALBEELD KWALITEIT EN VOEDSELVEILIGHEID

Het belang voor de bedrijfsvoering van de activiteiten vallend onder 'kwaliteit en voedselveiligheid' wordt door de ondernemers onderschreven. Opvallend hierbij is de activiteit 'beperken van handelsbelemmeringen' die als enige activiteit in het hele takenpakket een gemiddelde score 'belangrijk' heeft. Het verplicht collectief financieren via het PT laat een ander beeld zien. Hierbij geven de meeste ondernemers aan dit meer een taak te vinden voor het individuele bedrijf. Alleen het 'beperken van handelsbelemmeringen' kan via het PT worden bekostigd en uitgevoerd.

5.4.4 Milieu

	Milieuprojecten
Belang	Neutraal (2,9)
PT?	Neutraal (2,6)
Kosten	Voldoende (2,6)

TOTAALBEELD MILIEU

Belang

Het belang van milieuprojecten voor de bedrijfsvoering scoort neutraal. Het onderliggende patroon laat zien dat er evenveel deelnemers 'belangrijk' scoren als deelnemers die 'onbelangrijk' tot 'zeer onbelangrijk' scoren. Een kleine groep heeft 'neutraal gestemd'.

Uitvoering / Financiering door het PT?

Tweederde van de deelnemers geeft aan deze activiteit niet via het PT te willen financieren. Eenderde geeft aan dit wel te willen. Ook hierbij geven de deelnemers aan dit zelf te willen financieren. Ieder individueel bedrijf voor zichzelf.

Kosten

De voorgenomen uitgaven worden voldoende gevonden. De meeste deelnemers scoren neutraal, gevolgd door 'te veel' en 'veel te veel'. Een kleine groep geeft aan geen mening te hebben.

5.4.5 Arbeid

	Arbeidsmarkt monitor	Arbeidsmarkt communicatie	ARBO projecten
--	----------------------	---------------------------	----------------

Belang	Onbelangrijk (1,8)	Neutraal (2,6)	Neutraal (2,8)
Door PT?	Onbelangrijk (2,0)	Onbelangrijk (1,9)	Onbelangrijk (2,4)
Kosten	Te veel (2,3)		

PATROON HORIZONTAAL

Belang

De scores voor de activiteiten binnen de taak arbeid scoren laag. De activiteiten arbeidsmarktcommunicatie en Arbo-projecten komen gemiddeld nog uit op 'neutraal', maar het onderliggende patroon laat zien dat bij arbeidsmarktcommunicatie de balans uitslaat naar 'onbelangrijk'. Bij Arbo-projecten zijn er evenveel ondernemers die vinden er belang bij te hebben als niet. Bij het belang van de arbeidsmarktmonitor zijn de deelnemers zeer uitgesproken. Op één deelnemer na scoren alle deelnemers 'onbelangrijk' tot 'zeer onbelangrijk'.

Uitvoering / Financiering door PT?

De deelnemers geven aan deze activiteiten niet verplicht collectief te willen financieren. Alle drie de activiteiten scoren 'onbelangrijk'. Alleen bij Arbo-projecten geeft een kleine groep ondernemers aan het wel belangrijk te vinden. De rest scoort hierbij neutraal, onbelangrijk of zeer onbelangrijk. Wederom geven de deelnemers aan dat bedrijven dit uit eigen middelen moeten financieren. Eveneens vinden ze dat er al genoeg organisaties zijn die zich hier mee bezig houden.

Kosten

Gezien de vorige uitkomsten is het niet opmerkelijk dat de ondernemers aangeven dat te veel geld voor deze activiteit wordt begroot. Het zelfde patroon gaat op als bij milieuprojecten. De meeste deelnemers scoren neutraal, te veel of veel te veel met een kleine groep die aangeeft hier geen mening over te hebben.

PATROON PER TAAKGEBIED

Arbeidsmarktmonitor

De deelnemers zijn zeer uitgesproken in het belang dat zij zien van de arbeidsmarktmonitor voor hun bedrijfsvoering. Op één deelnemers na geven alle ondernemers aan het 'onbelangrijk' of 'zeer onbelangrijk' te vinden. Verder vinden ze het monitoren van de arbeidsmarkt (en het financieren hiervan) een verantwoordelijkheid van het individuele bedrijf.

Arbeidsmarktcommunicatie

Het belang van arbeidsmarktcommunicatie scoort gemiddeld neutraal. Het bijbehorende patroon laat zien dat er iets meer deelnemers aangeven dat ze het onbelangrijk vinden dan belangrijk. De rest scoort 'neutraal'. Bij de financiering van deze activiteit geldt weer dat de ondernemers dit nadrukkelijk een verantwoordelijkheid vinden van het individuele bedrijf.

ARBO projecten

Bij het belang van arbo-projecten voor de bedrijfsvoering zijn de deelnemers evenredig op te delen in een groep die het wel van belang vindt en een groep die het niet van belang vindt. Tweederde van de deelnemers vindt het onbelangrijk tot zeer onbelangrijk dat deze activiteit via het PT wordt gefinancierd. Een kleine groep vindt het wel belangrijk en de rest scoort neutraal.

TOTAALBEELD ARBEID

Het belang dat aan de activiteiten binnen de taak arbeid wordt gegeven is laag. Arbo-projecten springen hier nog enigszins bovenuit met evenveel voor- als tegenstemmers. Bij alle drie de activiteiten wordt aangegeven dat deze niet verplicht collectief moeten worden gefinancierd. De deelnemers vinden dit een taak van het bedrijf zelf.

5.4.6 Totaalbeeld over alle taken

De meeste taken scoren gemiddeld 'neutraal'. Als gekeken wordt naar het belang van een activiteit voor de bedrijfsvoering dan is het onderliggende patroon van de neutraal-score of een gelijke verdeling tussen voor- en tegenstemmers of dat meer deelnemers aangeven het wel van belang te vinden. Het patroon bij de neutraal-score voor het verplicht collectief financieren via het PT is tegenovergesteld. Hier geven meer deelnemers aan het onbelangrijk tot zeer onbelangrijk te vinden dat het PT deze activiteiten financiert. Opvallend is dat er slechts één activiteit in het totale pakket is die de score 'belangrijk' krijgt, te weten het 'beperken van handelsbelemmeringen'. Daarnaast valt op dat er altijd een vaste kern van ongeveer een kwart van de deelnemers is die structureel aangeeft het 'zeer onbelangrijk' te vinden dat het PT activiteiten financiert.

Kijkend naar specifieke activiteiten dan valt, zoals aangegeven, 'het beperken van handelsbelemmeringen' op. Ondernemers geven aan deze activiteit zeer van belang te achten voor hun bedrijfsvoering en zien ook een rol voor het PT als financierder en uitvoerder. Een andere activiteit binnen de taak kwaliteit en voedselveiligheid geeft een tegenovergesteld beeld. Tweederde van de deelnemers vindt dat het 'efficiënter maken van keuringen' moet worden gefinancierd door het individuele bedrijf zelf en niet via het PT. Binnen de taak 'Markt en promotie' valt het lage belang op dat wordt gegeven aan Generieke promotie. De onvrede over het huidige promotiebeleid ligt hieraan ten grondslag. Eveneens is het belang dat aan de drie activiteiten vallend onder de taak 'arbeid' wordt gehecht laag. De deelnemers geven eveneens aan deze activiteiten niet via het PT te willen financieren. Het alternatief voor het financieren via het PT is in de meeste gevallen het individuele bedrijf zelf. Opvallend is dat brancheverenigingen geen enkele keer genoemd worden. De overheid slechts een enkele keer.

Bovengeschetst beeld is overeenkomstig met de indrukken tijdens de startdiscussie en komt ook overeen met de scores als gevraagd wordt naar prioritering van de taken. Algeheel zijn de scores die gegeven zijn laag. Milieuprojecten en arbeid zijn de taken waar het minst belang aan wordt gehecht. De taak 'Onderzoek en Innovatie' scoort het hoogst.

Taakgebied	Score
Markt&Promotie	5,8
Onderzoek&Innovatie	6,2
Kwaliteit en voedselveiligheid	5,7
Milieuprojecten	5,3
Arbeid	4,1

Bovenbeschreven uitkomsten worden ook duidelijk doorvertaald in de mening over de kosten per taak. Uitgezonderd Milieuprojecten, geven de ondernemers bij alle taken aan het 'te veel' te vinden. Een helder signaal van onvrede over de prijs-prestatieverhouding.

5.5 ORGANISATIESTRUCTUUR EN WIJZE VAN BESTURING PT

Tenslotte is aan de ondernemers een aantal stellingen voorgelegd over de toekomstige organisatiestructuur en de wijze van besturing van het PT. In de onderstaande tabel staan de scores weergegeven.

Nr.	Stelling	Score
1.	De sectorcommissies bepalen de activiteiten die het PT uitvoert en de uitgaven die hiermee gemoeid zijn. Het bestuur van het PT stelt de verordeningen vast en treedt meer op als toezicht-houder	Neutraal (3,3)
2.	Een lid van een sectorcommissie mag geen lid zijn van het PT bestuur.	Mee eens (3,5)
3.	Een lid van het bestuur of sectorcommissie mag geen functie hebben in een door het PT gefinancierde organisatie.	Mee eens (3,9)
4.	Een reken kamer houdt toezicht op het functioneren van het PT en de bestedingen van het geld.	Mee eens (4,3)
5.	Vergaderingen van sectorcommissies zijn openbaar. Journalisten en andere belangstellenden kunnen er bij aanwezig zijn.	Mee eens (3,5)
6.	Naast georganiseerde ondernemers moeten ook ongeorganiseerde ondernemers invloed kunnen uitoefenen op de keuze van activiteiten en projecten.	Neutraal (3,0)

7.	Het productschap Tuinbouw blijft zelfstandig en zal niet fuseren met andere productschappen.	Neutraal (2,5)
----	--	----------------

Stelling 1: de sectorcommissies zijn bepalend

De uitkomst bij deze stelling is neutraal. De meeste deelnemers geven aan het met deze stelling eens te zijn. Een kleine groep geeft aan het er mee oneens te zijn. Deze deelnemers zien überhaupt geen nut in een apart bestuur en zien hiervoor een rol weggelegd voor andere organisaties.

Stelling 2: een lid van een sectorcommissie mag geen lid zijn van het bestuur

Tweederde van de deelnemers geeft aan het met deze stelling eens te zijn. Een kleine groep is het er mee oneens.

Stelling 3: een lid van het bestuur of sectorcommissie mag geen functie hebben in een door het PT gefinancierde organisatie.

Met deze stelling zijn de deelnemers het volmondig eens. Slecht één deelnemers heeft hierbij 'oneens' gescoord.

Stelling 4: Een reken kamer houdt toezicht

Met deze stelling is iedereen het eens. Er zijn zelfs geen neutraal-stemmers.

Stelling 5: Vergaderingen van sectorcommissies zijn openbaar

Driekwart van de deelnemers is het met deze stelling eens. Een kwart van de deelnemers geeft aan de vergaderingen van de sectorcommissies niet openbaar te willen laten plaatsvinden.

Stelling 6: Ook ongeorganiseerde ondernemers moeten invloed kunnen uitoefenen

Bij deze stelling zijn de deelnemers verdeeld in twee gelijke groepen. Voor- en tegenstanders. De tegenstanders geven aan bang te zijn dat ongeorganiseerden wel profiteren, maar niet meebetalen aan specifieke initiatieven.

Stelling 7: PT blijft zelfstandig en zal niet fuseren

Deze stelling scoort net neutraal. Kijkend naar het achterliggende patroon dan wordt zichtbaar dat de balans iets uitslaat naar 'niet mee eens'. De ondernemers zijn van mening dat fuseren mogelijk moet zijn als dat goedkoper is. Ze geven aan dat als meer verantwoordelijkheid bij de sectorcommissies gelegd wordt er ook mogelijkheden zijn om die rol in een groter verband te vervullen.

6. UITKOMSTEN VAN DE PANELSESSIES: GROENTEN ONDER GLAS

6.1 PATRONEN UIT DE STARTDISCUSSIE

De deelnemers in de sessies hebben veel kritiek op het huidige functioneren van het PT. De marktinformatie moet meer concurrentiegericht zijn, PT moet meer praktijkgericht worden, de prijs-kwaliteit verhouding moet omhoog, de organisatie moet transparanter, PT is niet responsief genoeg, PT mag niet bezuinigen op innovatie. Dit zijn slechts een paar voorbeelden van hetgeen is gemeld in de startdiscussies. Een aantal geeft ook aan niets van de organisatie van het PT te zien, alleen de rekening van de heffingen voorbij te zien komen.

Ondanks deze kritiek zijn de meeste deelnemers voor een collectieve organisatie als het PT. Ze zijn overtuigd van de noodzaak en zien ook voordelen. PT zal zich wel op een andere manier moeten organiseren. Meer transparantie lijkt daarbij een belangrijk devies.

Slecht een paar deelnemers geeft aan niets in een organisatie als het PT te zien. In hun ogen ligt opheffing voor de hand.

6.2 DRAAGVLAK VOOR VERPLICHT GEFINANCIERDE COLLECTIEF ACTIVITEITEN

Het draagvlak voor het uitvoeren van 'verplicht collectief gefinancierde activiteiten' is in kaart gebracht door de deelnemers van de sessies drie stellingen voor te leggen. De onderstaande tabel geeft de uitkomsten op deze drie stellingen weer. Een toelichting op de resultaten staat vermeld onder de tabel.

STELLING	
Alle ondernemingen in een sector moeten verplicht meebetalen aan zaken die voor de gehele sector van belang zijn.	Neutraal (3,4)
Er moet een organisatie zijn die alle bedrijven kan verplichten om aan bepaalde activiteiten mee te doen of zich aan regels te houden om te voorkomen dat enkele individuele bedrijven de sector schaden.	Belangrijk (3,7)
Overheden en andere instanties zijn vaak bereid om geld te investeren in een sector, als de sector zelf ook meebetaalt. Alle bedrijven in de sector moeten meebetalen aan deze eigen bijdrage vanuit de sector	Neutraal (3,3)

STELLING 1: ALLE BEDRIJVEN MOETEN VERPLICHT MEEBETALEN

De gemiddelde score op deze stelling is neutraal (3,4). We zien hier verdeeldheid in het oordeel over het basisprincipe van een productschap, maar de meerderheid geeft een positief oordeel. Een meerderheid is het dus eens met het principe van een verplichte heffing.

STELLING 2: VERPLICHTEN TOT NAVOLGEN VAN REGELS

De gemiddelde score op deze stelling is belangrijk (3,7). Hoewel hier ook verdeeldheid is waar te nemen, is het aantal scores aan de positieve zijde groter dan bij de eerste stelling. Gezien het feit dat de gemiddelde score op stelling 2 het hoogste is, is er dus meer draagvlak voor de aanwezigheid van een organisatie die alle bedrijven kan verplichten aan bepaalde activiteiten mee te doen en opgestelde regels na te volgen dan dat er draagvlak is voor een organisatie die iedereen kan verplichten tot meebetalen.

STELLING 3: ALS ANDEREN WILLEN BIJDAGEN IS EIGEN BIJDRAGE VAN DE SECTOR NOODZAKELIJK

Hier herhaalt zich het patroon van de reacties op stelling 1; een meerderheid die de stelling ondersteunt met een grote onderlinge verdeeldheid.

PATROON UIT DE DRIE STELLINGEN

De drie stellingen gaan over de kern van de toegevoegde waarde van het productschap. Moeten alle sectorgenoten betalen? Moet een schap dwingend regel kunnen opleggen? Moet een schap fondsen bijeenbrengen waarmee bepaalde activiteiten in samenwerking met andere instanties kunnen worden gefinancierd?

Samengevat ziet een meerderheid het nut en toegevoegde waarde van het schap. Tegelijkertijd is er ook een groep ondernemers die de basisfuncties van het schap niet onderschrijft.

Naar ons inzicht gaat het hier om de vraag in hoeverre collectieve belangenbehartiging en het collectief uitvoeren van nuttige taken, nog op steun kan rekenen. Deze steun blijkt aanwezig. Dat blijkt ook uit de gevoerde discussies en de eerste ronde van meningsvorming.

6.3 DRAAGVLAK VOOR DE FUNCTIES VAN HET SCHAP

Aan de ondernemers is gevraagd naar het belang dat zij hechten aan de vier hoofd-functies van het productschap. Het gaat hier om de vier functies die de SER onderscheidt:

- *Overlegplatform*: schappen zijn in hun sectoren de enige sectorbrede overlegtafel waar dragende organisaties en overige stakeholders via overleg en consensus (niet bindende) afspraken kunnen maken.
- *Belangenbehartiging*: schappen zijn voor sectorbrede en maatschappelijke vraagstukken tegelijk aanspreekpunt, onderhandelaar en lobbyist.
- *Dienstverlening aan de sector*: schappen ontwikkelen onder eigen verantwoordelijkheid activiteiten ten behoeve van bedrijven in de sector. Zij verlenen producten, diensten en adviezen en geven voorlichting onder andere op het terrein van kennis, product- en marktonderzoek, sectorpromotie, innovatie en bedrijfsvoering.
- *Regelgeving*: schappen hebben de bevoegdheid om materiële regelgeving of tewel extern bindende afspraken uit te vaardigen en te handhaven. Daarnaast kunnen zij niet bindende sectorbrede beleidsafspraken maken.

Functie	
1 Overlegplatform	Belangrijk (3,6)
2 Belangenbehartiger	Belangrijk (3,6)
3 Dienstverlener	Belangrijk (3,7)
4 Regelgever	Neutraal (3,3)

HOOFDFUNCTIE OVERLEGPLATFORM

Voor de hoofdfunctie overlegplatform zien wij een score belangrijk (3,6). De meerderheid is het eens met de hoofdfunctie overlegplatform voor een schap.

HOOFDFUNCTIE BELANGENBEHARTIGING

Voor de hoofdfunctie belangenbehartiging zien wij een zelfde score als bij overlegplatform (3,6). Een iets hoger aantal ondernemers scoort hier neutraal en ook het aantal “zeer mee eens” stemmers is minder dan voor de vorige hoofdfunctie.

HOOFDFUNCTIE DIENSTVERLENING

Ook hier is er een score belangrijk waar te nemen. Het grootste aantal scores “zeer belangrijk” leidt hier tot de hoogste score voor deze functie.

HOOFDFUNCTIE REGELGEVER

De hoofdfunctie scoort het laagste van alle vier: een neutrale score (3,3). Deze stelling krijgt van de vier stellingen de hoogste score neutraal. Hiernaast zitten er meer scores aan de kant van “(zeer) belangrijk” dan aan de kant van “(zeer) onbelangrijk”.

ALGEMEEN BEELD VAN DE HOOFDFUNCTIES

De eerste drie hoofdfuncties worden door een meerderheid positief beoordeeld voor een schap. De functie regelgever krijgt een neutrale score met meer scores aan de kant van “(zeer) belangrijk” dan aan de kant van “(zeer) onbelangrijk”.

6.4 UITKOMSTEN TAKEN PT

6.4.1 Markt en promotie

	Generieke Promotie	Product promotie	Marktonderzoek	Imagoprojecten
Belang	Belangrijk (3,7)	Belangrijk (3,6)	Belangrijk (3,6)	Neutraal (3,5)
Door PT?	Neutraal (3,1)	Neutraal (2,9)	Neutraal (3,3)	Neutraal (3,1)
Kosten	Voldoende (3,0)			

PATROON HORIZONTAAL

Belang

De score voor de verschillende taken in het pakket “markt en promotie” komt voor de meeste taken uit op belangrijk. Alleen imagoprojecten scoort neutraal. Er is weliswaar spreiding maar de meerderheid van de scores zit steeds bij belangrijk en zeer belangrijk. Ook neutraal wordt redelijk veel gescoord.

Uitvoering / Financiering door het PT?

De scores voor de taken op het gebied van promotie scoren neutraal met steeds meer scores aan de kant van belangrijk met uitzondering van product promotie. Hier scoren meer ondernemers onbelangrijk dan belangrijk. De scores vertonen spreiding, waardoor de uitkomsten rond neutraal uitkomen. Voor promotie geldt ook dat bedrijven daar steeds meer zelf voor zorgdragen. In de redenering van een aantal deelnemers zouden de kosten voor promotie ook eigenlijk alleen moeten worden opgebracht door degenen die er van profiteren. Andere mogelijke financiers zijn volgens ondernemers afzetorganisaties, telersverenigingen en handelshuizen.

Kosten

De kosten krijgen de beoordeling “voldoende”. Ongeveer de helft van de scores komt daar ook op uit. De scores teveel en te weinig zijn ongeveer gelijk verdeeld.

PATROON VERTICAAL (PER TAAKGEBIED)

Generieke promotie

Het belang van deze taak wordt belangrijk beoordeeld. Het PT scoort als financieringsmodel neutraal met een doorslag naar de positieve kant.

Productpromotie

Het belang van deze taak wordt in zijn totaliteit belangrijk beoordeeld. Het PT als financieringsmodel krijgt hier ook een neutrale score met meer scores aan de zijde van onbelangrijk dan belangrijk.

Marktonderzoek

Het belang wordt positief gescoord. Het PT als financieringsmodel wordt beoordeeld als “neutraal” met een kleine positieve balans.

Imagoprojecten

Deze taak wordt qua belang neutraal gescoord (3,5). Uitvoering door of via het PT scoort ook neutraal. Voor beide scores geldt dat meer scores zich aan de kant van belangrijk bevinden vergeleken met de scores aan de kant van onbelangrijk.

TOTAALBEELD MARKT EN PROMOTIE

Het belang van collectieve activiteiten voor markt en promotie wordt qua belang positief ingeschat, met uitzondering van imagoprojecten (neutraal). Voor productpromotie wordt de keuze voor het PT als orgaan van financiering het laagst gescoord. Dit gebeurt al steeds meer door de ondernemers zelf. Bovendien: degenen die hiervan het meest profiteren dienen hiervoor te betalen. Duidelijk komt naar voren dat de ondernemers de kosten voor al deze activiteiten voldoende vinden.

6.4.2 Onderzoek en innovatie

	Fundamenteel onderzoek	Praktijkgericht onderzoek	Innovatieve projecten
Belang	Belangrijk (3,5)	Belangrijk (3,7)	Belangrijk (4,0)
Door PT?	Neutraal (3,1)	Neutraal (3,1)	Neutraal (3,4)
Kosten	Voldoende (2,5)		

PATROON HORIZONTAAL

Belang

De gemiddelde score voor de verschillende taken in het pakket onderzoek is belangrijk, waarbij geldt dat steeds een meerderheid van de scores zich aan de kant van belangrijk en zeer belangrijk bevindt. Ook wordt hier veel neutraal gescoord. Innovatieve projecten scoren het best.

Uitvoering / Financiering door het PT?

De scores zijn hier neutraal met steeds meer scores aan de zijde van (zeer) belangrijk dan aan de zijde van (zeer) onbelangrijk. Innovatieve projecten scoren het hoogst. Dit wel zeggen dat ondernemers met name de aanjaagfunctie voor wat betreft innovaties van belang achten.

Kosten

Hier bevindt zich een meerderheid van de scores in de rubriek "voldoende".

PATROON PER TAAKGEBIED

Fundamenteel onderzoek

De score voor deze taak belangrijk. Uitvoering via het PT wordt neutraal gescoord.

Praktijkgericht onderzoek

Dit vertoont een zelfde beeld.

Innovatieve projecten

Deze taak scoort het hoogst. Qua belang en voor wat het PT als financieringsmodel betreft.

TOTAALBEELD ONDERZOEK EN INNOVATIE

Het belang voor deze taken scoort belangrijk met de hoogste score voor innovatieve projecten. De rol van het PT scoort neutraal met een hoogste score voor innovatieve projecten.

De score op het kostenniveau geeft aan dat ondernemers de uitgaven voldoende beoordelen. Er is echter maar 1 deelnemer die de kosten te weinig vindt, de overige deelnemers vinden de kosten te hoog. Dit betekent dat de ondernemers een gematigd kritisch signaal ten aanzien van de kosten aangeven.

6.4.3 Kwaliteit en voedselveiligheid

	Beperken handelsbelemmeringen	Keuringen efficiënter maken	Borging kwaliteit	Borging voedselveiligheid
Belang	Belangrijk (4,2)	Belangrijk (3,7)	Belangrijk (3,9)	Belangrijk (3,9)
Door PT?	Neutraal (3,4)	Neutraal (2,9)	Neutraal (3,1)	Belangrijk (3,7)
Kosten	Voldoende (2,9)			

PATROON HORIZONTAAL

Belang

Alle taken worden als belangrijk beoordeeld. Een grote meerderheid van de scores ligt derhalve ook steeds aan de zijde van belangrijk. Bij beperken handelsbelemmeringen is er zelfs niemand die onbelangrijk scoort.

Uitvoering / Financiering door het PT?

De taken “beperken handelsbelemmeringen”, “Keuringen efficiënter maken” en “borging van kwaliteit” scoren neutraal. Voor deze taken geldt dat er meer scores voor uitvoering / financiering door het PT aan de kant van belangrijk liggen dan aan de kant van onbelangrijk, maar er is wel grote verdeeldheid en ook neutraal scores komen voor. De ondernemers zijn niet eensgezind.

De taak borging voedselveiligheid scoort belangrijk. Hier scoort niemand neutraal en een ruime meerderheid scoort belangrijk. Hier ligt dus in de ogen van de ondernemers duidelijk een taak voor het PT.

Kosten

Hier herhaalt zich het beeld dat de kosten voldoende geacht worden.

PATROON PER TAAKGEBIED

Beperken handelsbarrières

Deze taak scoort relatief het hoogst op belang en neutraal op uitvoering via het PT. Bij de uitvoering door het PT is er sprake van spreiding met meer scores “(zeer) belangrijk” dan “(zeer) onbelangrijk”.

Keuringen efficiënter maken

Het belang wordt positief gescoord. Uit de discussie blijkt dat de relatief lagere score voor uitvoering via het PT ten dele verklaard kan worden doordat andere organisaties het in de ogen van de ondernemers doen: bedrijven zelf, afzetorganisatie, handelshuizen, etc. Het KCB hoeft alleen maar te waken.

Borging kwaliteit

Ook hier wordt het belang positief gescoord en de rol van het PT als neutraal. Hier ziet men de rol van het PT als beperkter, omdat borging van kwaliteit primair bij de ondernemers ligt.

Borging voedselveiligheid

Hier worden zowel belang als uitvoering door het PT belangrijk gescoord. Hier ligt dus in de ogen van de ondernemers duidelijk een taak voor het PT.

TOTAALBEELD KWALITEIT EN VOEDSELVEILIGHEID

'Borging voedselveiligheid' scoort hier het hoogst. De overige taken scoren neutraal qua uitvoering door het PT. Ook hier geldt weer de perceptie van "voldoende" ten aanzien van de kosten.

6.4.4 Milieu en Energie

	Milieuprojecten	Duurzame Energie	Energiebesparing
Belang	Belangrijk (3,6)	Belangrijk (3,9)	Belangrijk (4,3)
Door PT?	Neutraal (2,9)	Neutraal (3,1)	Neutraal (3,1)
Kosten	Voldoende (3,1)		

PATROON HORIZONTAAL

Belang

Alle taken worden als belangrijk beoordeeld. Een, met name bij energiebesparing, grote meerderheid van de scores ligt derhalve ook steeds aan de zijde van belangrijk. Bij energiebesparing is er ook maar 1 iemand die onbelangrijk scoort.

Uitvoering / Financiering door het PT?

De taken scoren neutraal. De score neutraal wordt ook vaak ingevuld. Van de overige scores liggen steeds meer scores aan de kant van belangrijk dan onbelangrijk, maar er is wel grote verdeeldheid. De ondernemers zijn niet eensgezind.

Kosten

De kosten worden door totaal als voldoende beoordeeld, met een meerderheid aan de zijde van voldoende en te weinig.

PATROON VERTICAAL

Milieuprojecten

Hier wordt het belang positief gescoord en de rol van het PT als neutraal. De verdeeldheid is groot en ook de score op neutraal is relatief hoog. Van de overige scores liggen er meer aan de kant van belangrijk dan aan de kant van onbelangrijk.

Duurzame energie

Hiervoor geldt hetzelfde beeld.

Energiebesparing

Hiervoor geldt hetzelfde beeld.

TOTAALBEELD

Deze taak wordt gemiddeld als belangrijk gezien met een neutrale score op uitvoering / financiering door het PT. Hier zijn de scores zijn sterk gespreid, maar ook neutraal komt voor. De overige scores neigen meer naar “(zeer) belangrijk” dan “(zeer) onbelangrijk”.

6.4.5 Arbeid

	Arbeidsmarkt monitor	Arbeidsmarkt communicatie	ARBO projecten
Belang	Neutraal (2,7)	Neutraal (3,2)	Neutraal (3,0)
Door PT?	Neutraal (2,7)	Neutraal (3,0)	Neutraal (2,8)
Kosten	Voldoende (3,1)		

PATROON HORIZONTAAL

Belang

Het belang van het takenpakket “arbeidsmarktmonitor, ARBO-projecten en onderwijs” wordt door ondernemers neutraal beoordeeld. Veel ondernemers scoren ook neutraal.

Uitvoering / Financiering door PT?

Hier geldt hetzelfde beeld.

Kosten

Het oordeel over de kosten toont een vergelijkbaar beeld met de eerdere beoordelingen. Ook hier acht men de uitgaven van het PT voldoende.

PATROON PER TAAKGEBIED

Arbeidsmarktmonitor

De toegevoegde waarde van dit instrument wordt door de individuele ondernemer neutraal ingeschat voor zowel eigen bedrijfsvoering als uitvoering / financiering door het PT. Neutraal wordt veel gescoord.

Arbeidsmarktcommunicatie

Ook het belang van arbeidsmarktcommunicatie scoort neutraal, maar wel het hoogste voor zowel eigen bedrijfsvoering en uitvoering/ financiering door het PT. Ook hier veel scores neutraal, maar afgezien daarvan meer scores aan de zijde van belangrijk dan aan onbelangrijk.

ARBO projecten

Ook hier veel scores neutraal qua belang en neutraal qua uitvoering / financiering door het PT. De score neutraal komt ook veel voor. De scores belangrijk en onbelangrijk zijn redelijk in evenwicht.

TOTAALBEELD ARBEID

Het cluster “arbeid” scoort neutraal. Opvallend zijn hier ook de vele scores neutraal.

6.4.6 Totaalbeeld over alle taken

Als we kijken naar de scores van het belang over alle taken heen dan zien we hier scores van belangrijk en neutraal. Scores onbelangrijk komen niet voor. Voor de uitvoering / financiering door het PT valt op dat de meeste scores rondom neutraal uitkomen. De enige score op belangrijk is de taak “borging van voedselveiligheid”. Ook hier komen geen scores onbelangrijk voor. In veel gevallen wordt de score van neutraal niet veroorzaakt door veel neutrale beoordelingen, maar door een stevige spreiding. De ene keer neigen de scores meer naar belangrijk (of zeer belangrijk), de andere keer meer naar “onbelangrijk” (of “zeer onbelangrijk”). Uitzondering hierop vormt het cluster arbeid waar juist wel veel neutrale beoordelingen voorkomen.

Ten aanzien van de kosten van de clusters en activiteiten is men eensgezind. De kosten achten de aanwezigen voldoende. Wel zijn de ondernemers van mening dat er goed gekeken moet worden naar de omvang en de breedte van het takenpakket, als op de wijze waarop het geld wordt besteed.

6.5 ORGANISATIESTRUCTUUR EN WIJZE VAN BESTURING PT

Tenslotte is aan de ondernemers een aantal stellingen voorgelegd over de toekomstige organisatiestructuur en de wijze van besturing van het PT. In de onderstaande tabel staan de scores weergegeven.

Nr.	Stelling	Score
1.	De sectorcommissies bepalen de activiteiten die het PT uitvoert en de uitgaven die hiermee gemoeid zijn. Het bestuur van het PT stelt de verordeningen vast en treedt meer op als toezichthouder	Mee eens (3,6)
2.	Een lid van een sectorcommissie mag geen lid zijn van het PT bestuur.	Mee eens (4,0)
3.	Een lid van het bestuur of sectorcommissie mag geen functie hebben in een door het PT gefinancierde organisatie.	Mee eens (4,0)
4.	Een rekenkamer houdt toezicht op het functioneren van het PT en de bestedingen van het geld.	Mee eens (3,6)
5.	Vergaderingen van sectorcommissies zijn openbaar. Journalisten en andere belangstellenden kunnen er bij aanwezig zijn.	Mee eens (3,8)

6.	Naast georganiseerde ondernemers moeten ook ongeorganiseerde ondernemers invloed kunnen uitoefenen op de keuze van activiteiten en projecten.	Neutraal (2,8)
7.	Het productschap Tuinbouw blijft zelfstandig en zal niet fuseren met andere productschappen.	Neutraal (3,4)

Stelling 1: de sectorcommissies zijn bepalend

Een grote meerderheid van de ondernemers is het met deze stelling eens. Dit betekent dat ondernemers voorstanders zijn van een sterkere rol voor sectorcommissies en meer afstand tussen bestuur en sectorcommissies.

Stelling 2: een lid van een sectorcommissie mag geen lid zijn van het bestuur

Ook hier is een grote meerderheid van de ondernemers het met deze stelling eens. Er is slechts 1 score “zeer oneens” en 1 score “neutraal”. Dit betekent dat de ondernemers tegen dubbelfuncties zijn en voorstanders zijn van een striktere scheiding.

Stelling 3: een lid van het bestuur of sectorcommissie mag geen functie hebben in een door het PT gefinancierde organisatie.

Ook met deze stelling is een grote meerderheid het eens. Er zijn geen antwoorden oneens, maar wel een klein aantal neutraal.

Stelling 4: Een reken kamer houdt toezicht

Ook met deze stelling is een grote meerderheid het eens. De ondernemers zijn voor onafhankelijk toezicht en controle.

Stelling 5: Vergaderingen van sectorcommissies zijn openbaar

Ook met deze stelling is een grote meerderheid het eens. De ondernemers zijn voor meer transparantie.

Stelling 6: Ook ongeorganiseerde ondernemers moeten invloed kunnen uitoefenen

Hier scoren de deelnemers neutraal. Deze stelling krijgt de laagste score van allemaal. Er zitten ook meer stemmen aan de kant van “oneens” en “zeer oneens” dan aan de andere kant. Verschillende ondernemers hebben in hun commentaren aangegeven dat zij van mening zijn dat ongeorganiseerden zich maar moeten aansluiten alvorens ze invloed kunnen uitoefenen. Individuele ongeorganiseerden invloed geven is onbegonnen werk in hun ogen.

Stelling 7: PT blijft zelfstandig en zal niet fuseren

Ook hier is de score neutraal. Veel ondernemers vullen ook neutraal in op deze stelling. Overall zitten er meer stemmen aan de kant van “eens” dan aan de kant van oneens.

7. INTERPRETATIE EN BETEKENIS VAN DE UITKOMSTEN VAN DE SESSIES

7.1 DE ROL VAN BERENSCHOT

De rol van Berenschot in dit onderzoek is, om de meningen van de participanten objectief en onvervormd weer te geven. Tijdens de sessies blijkt dat de meningsvorming voortkomt uit zowel de zaken die direct binnen de kaders van het PT liggen, maar ook door de omgeving en de situatie van de betrokkenen. De meningen die uiteindelijk over het takenpakket en de waarde van het PT worden gegeven worden gekleurd door andere overwegingen. Overwegingen overigens die passen in het kader van de meningsvorming over het toekomstige takenpakket van het PT.

Deze overwegingen van de deelnemers hebben wij opgetekend tijdens de discussies en geven wij hieronder in beknopte vorm weer.

7.2 DE BEKENDHEID MET DE TAKEN VAN HET PT

Ondanks de gedegen voorlichting, blijkt tijdens de sessies dat de parate kennis over taken en activiteiten van het PT te wensen overlaat. Dat maakt het de deelnemers moeilijk om een afgewogen oordeel te vormen over de taken en activiteiten. Algemene beelden van het PT bepalen mede de reacties op de meer gedetailleerde vragen.

7.3 DE ZICHTBAARHEID VAN ACTIVITEITEN

Ondanks alle pogingen die worden gedaan om de ondernemers voor te lichten, blijkt toch dat de zichtbaarheid van de activiteiten van het PT beperkt is. Folders en uitleg helpen, maar kunnen toch niet alle zaken helder maken. En wat niet duidelijk zichtbaar is, heeft ook weinig waarde in de ogen van de aanwezigen. Bovendien is niet altijd duidelijk dat bepaalde activiteiten bijvoorbeeld voor promotie en onderzoek, door het PT worden gefinancierd, omdat de dragende en uitvoerende organisaties zich er mee profileren. Het is onvoldoende zichtbaar dat het PT dit mogelijk maakt.

7.4 DE BEDRIJFSECONOMISCHE SITUATIE

In de sector lopen de rendementen terug en een aanzienlijk deel van de bedrijven kampt met slechte resultaten. Dit leidt er toe dat alle kosten en uitgaven extra kritisch worden beoordeeld op de prijs / waarde verhouding. Ook de heffingen worden kritische bekeken en naarmate de nood hoger is, wordt ook de basishouding kritischer, met name wanneer het gaat om taken van het PT die pas op de langere termijn vruchten afwerpen. In de champignonssector is sprake van een zorgelijke situatie die de kritische stemming versterkt.

7.5 WEERSTAND TEGEN REGELGEVING EN BUREAUCRATIE

De ondernemers in de sessies klagen over de grote hoeveelheid regelgeving en bureaucratie. De gedachte is dat ook het PT één van de motoren achter de toegenomen en strengere regelgeving is en één van de bronnen van overheidsbureaucratie. Het is de ondernemers niet duidelijk dat het PT in opzet een bijdrage levert aan het werkbaar houden van regelgeving.

7.6 DE POSITIE VAN DE BRANCHEORGANISATIES

Tijdens de sessies blijkt onvrede en kritiek op het PT. Deze onvrede blijkt verder te gaan dan alleen het PT. De huidige onrust in de belangenorganisaties blijkt in een aantal gevallen te leiden tot een afnemend vertrouwen in die organisaties en in de bestuurders van die organisaties. Tijdens de discussierondes wordt in stevige beoordelingen over bestuurders en PT functionarissen geoordeeld. De ondernemers hebben het beeld dat hun belangen niet goed genoeg worden behartigd door bestuurders op meerdere niveaus en in verschillende rollen.

7.7 VERSCHUIVING VAN COLLECTIEF NAAR INDIVIDUEEL BELANG

Het is niet meer vanzelfsprekend, dat ondernemers sterk staan voor het collectief belang. Het directe eigenbelang van de eigen onderneming komt steeds sterker op de voorgrond. Wat aan het collectief wordt afgedragen, moet duidelijke positieve effecten hebben op de eigen bedrijfsvoering. Het “samen sterk” principe is niet meer vanzelfsprekend. Vooral de “ongeorganiseerden” geven dit signaal af.

7.8 BASISHOUDING EN OVERTUIGING

Een aantal aanwezigen, met name in de panels champignons en vollegrond, uit zich in principiële termen over de schappen en het PT in het bijzonder. Deze ondernemers willen af van de verplichte heffingen, willen zelf meer invloed en hebben uitgesproken negatieve oordelen over de bestuurders en de wijze waarop bestuurd wordt. Het is wel duidelijk dat deze mensen over alle taken van het PT een negatief oordeel hebben. Zij pleiten voor afschaffing van het PT en zien geen taken die niet door andere organisaties overgenomen kunnen worden.

7.9 BETEKENIS VAN DE UITKOMSTEN

De aanpak is er op gericht geweest een onderbouwd beeld te krijgen van de meningen die leven onder ondernemers. De uitkomsten geven nadrukkelijk geen statistische betrouwbaarheid, maar geven wel duidelijke patronen. Ondanks alle overwegingen die hiervoor zijn vermeld moeten de meningen, in onze opvatting, serieus genomen worden. Het overgrote deel van de deelnemers onderbouwt zijn/haar mening met argumenten en komt met suggesties voor verbeteringen en alternatieven.

De (ongeorganiseerde en georganiseerde) ondernemers, geven heldere signalen af. Kritiek, maar ook opbouwende voorstellen.

De sectorcommissie Groente en Fruit en het bestuur van het PT, hebben de taak en de verantwoordelijkheid om de signalen uit beide richtingen te wegen en op grond daarvan te komen tot een mogelijke bijstelling van de toekomstverkenning. De signalen uit het onderzoek zijn krachtig en op enkele punten confronterend. De meningen die naar voren komen zijn niet de individuele uitschieters, het zijn signalen dat ondernemers een krachtige bijstelling van het takenpakket aanbevelen.

8. SAMENVATTING PER DEELSECTOR

8.1 SAMENVATTING FRUIT

- Uit de startdiscussie komt het beeld naar voren dat de meeste ondernemers het PT een nuttige instelling achten en een rol zien voor het PT in de toekomst. Er wordt gepleit voor een slanker takenpakket en een lagere heffing. Bij het rendement van de activiteiten worden twijfels gezet. Enkele ondernemers zijn van mening dat het PT beter kan worden opgeheven.
- Het cluster markt en promotie kent een tendens naar een positief belang. Uitvoering door het PT wordt bij generieke promotie het meest voor de hand liggend geacht. Daar is het aantal scores onbelangrijk en belangrijk precies gelijk.
- Ook het cluster onderzoek en innovatie kent een tendens naar positief belang. Praktijk gericht onderzoek scoort beste voor uitvoering via het PT. Daar zijn meer positieve dan negatieve scores.
- Het cluster kwaliteit en voedselveiligheid scoort belangrijk en neutraal voor “keuringen efficiënter maken”. Uitvoering / Financiering via het PT scoort neutraal met alleen een weliswaar kleine positieve balans voor ‘beperken handelsbelemmeringen’.
- Milieuprojecten scoren neutraal met een sterke spreiding en onbelangrijk voor de uitvoering.
- De activiteiten uit het cluster “arbeid, arbeidsmarktmonitor, -communicatie en Arbo projecten” scoren neutraal. De rol en bijdrage van het PT scoort negatief.
- Ten aanzien van de kosten van de clusters en activiteiten zijn scores teveel en voldoende zichtbaar. Wanneer voldoende wordt gescoord zijn er steeds naast de hoge score ‘voldoende’, meer scores aan de zijde van teveel dan aan de zijde van te weinig. Het commentaar richt zich zowel op de omvang en de breedte van het takenpakket, als op de wijze waarop het geld wordt besteed. De aanwezigen willen minder betalen, het PT hoeft ook minder te doen.
- De voorstellen over goed bestuur vinden veel bijval, de scores geven aan dat de ondernemers positief reageren op de voorstellen die in de toekomstverkenning zijn opgenomen.

Het totaalbeeld laat zien dat de ondernemers een kleiner takenpakket wensen met minder bijbehorende kosten.

8.2 SAMENVATTING VOLLEGROND

- Uit de startdiscussie blijkt een verdeelde houding ten opzichte van het PT. De meerderheid is het er over eens dat er flink gesaneerd moet worden bij het PT. Een klein aantal is voor opheffen, maar de meerderheid is van mening dat het PT behouden moet blijven, maar wel moet krimpen. Hierbij dient de wijze van organisatie van het PT ook goed onder de loep genomen te worden.

- Het belang van de taken uit het pakket “Markt en promotie” scoort over het algemeen neutraal. Imagoprojecten scoren het hoogst. De meerderheid is van mening dat de rol van het PT in de uitvoering van de taken in dit cluster neutraal/onbelangrijk scoort, de taak kan naar de mening van aanwezigen dus ook door ander organisatie worden uitgevoerd of gefinancierd. De kosten acht men in meerderheid te hoog.
- Onderzoek en innovatie scoren neutraal qua belang. Praktijkonderzoek komt het beste uit de bus voor wat betreft aansturing en financiering (neutraal). De aanwezigen achten de kosten te hoog.
- De ondernemers zien het belang van het bepreken van handelsbelemmeringen. Deze taak scoort het hoogst, zowel op belang als rol van het PT. Voor borging van voedselveiligheid geldt een neutrale beoordeling met een licht negatieve balans voor het PT in deze taak. Tegelijkertijd herhaalt zich het algemene beeld; men vindt het te duur.
- Milieu en energie scoren op belang en op waarde van het PT neutraal. Ook hier worden de uitgaven te hoog gevonden.
- De scores voor de taken uit het cluster arbeid zijn lager dan die voor de andere taakvelden en worden als onbelangrijk aangemerkt.
- De ondernemers geven aan de kosten bij alle taken ‘te veel’ te vinden.
- De voorstellen over goed bestuur vinden veel bijval, de scores geven aan dat de ondernemers positief reageren op de voorstellen die in de toekomstverkenning zijn opgenomen.

Het totaalbeeld geeft aan dat de ondernemers een kleiner PT willen, dat zich richt op kerntaken en dat bij alle activiteiten substantieel zuiniger wordt.

8.3 SAMENVATTING CHAMPIGNONS

- Tijdens de startdiscussie komt duidelijk naar voren dat de ondernemers in de sector met tegenvallende economische resultaten te kampen hebben. Het bedrag dat aan heffingen moet worden afgedragen wordt als een zware last ervaren en de ondernemers geven aan er te weinig voor terug te krijgen. Een aantal van de deelnemers geeft ook aan het PT te willen opheffen.
- De activiteiten binnen de taak ‘Markt en Promotie’ scoren gemiddeld ‘neutraal’. Zowel bij het belang voor de bedrijfsvoering als bij het verplicht collectief financieren via het PT. Generieke promotie vormt hier een uitzondering op. Hierbij deelnemers aan het niet belangrijk te vinden voor de bedrijfsvoering. Bij het financieren via het PT van markt en promotie valt op dat de deelnemers op te delen zijn in twee bijna gelijke groepen van voor- en tegenstanders.
- Alle drie de activiteiten bij Onderzoek&innovatie scoren gemiddeld ‘neutraal’. Zowel bij het belang voor de bedrijfsvoering als bij financiering via het PT. Productgericht onderzoek en innovatieve projecten kennen een tendens naar een positief belang. Dit geldt ook voor het verplicht collectief financieren via het PT.

- Het belang voor de bedrijfsvoering van de activiteiten vallend onder 'kwaliteit en voedselveiligheid' wordt door de ondernemers onderschreven. Opvallend hierbij is de activiteit 'beperken van handelsbelemmeringen' die als enige activiteit in het hele takenpakket een gemiddelde score 'belangrijk' krijgt. Het verplicht collectief financieren via het PT laat een ander beeld zien. Hierbij geven de meeste ondernemers aan dit meer een taak te vinden voor het individuele bedrijf.
- Het belang van milieuprojecten voor de bedrijfsvoering scoort neutraal. Tweederde van de deelnemers geeft aan deze activiteit niet via het PT te willen financieren.
- Het belang dat aan de activiteiten binnen de taak arbeid wordt gegeven is laag. Bij alle drie de activiteiten wordt aangegeven dat deze niet verplicht collectief moeten worden gefinancierd.
- De voorgenomen kosten vinden de deelnemers 'te veel'. Enkel milieuprojecten scoort 'voldoende'.
- De voorstellen over goed bestuur vinden bijval, de scores geven aan dat de ondernemers positief reageren op de voorstellen die in de toekomstverkenning zijn opgenomen. Drie onderwerpen vallen op door een 'neutraal' score, namelijk de grotere rol van sectorcommissies bij het bepalen van activiteiten; beïnvloedingsmogelijkheden voor ongeorganiseerden en 'niet fuseren'.

Het totaalbeeld geeft aan dat ondernemers het huidige takenpakket willen verkleinen en de kosten van het takenpakket willen verlagen.

8.4 SAMENVATTING GROENTEN ONDER GLAS

- Uit de startrondes blijkt een kritische stemming naar het PT. Een grote meerderheid is wel voor een PT en ziet voordelen in het collectief organiseren van bepaalde zaken, maar er moeten wel zaken anders. Er moet wel scherper gekeken worden naar taken en kosten van deze taken.
- Het belang van collectieve activiteiten voor markt en promotie wordt qua belang positief ingeschat, met uitzondering van imago-projecten (neutraal). Voor productpromotie wordt de keuze voor het PT als orgaan van financiering het laagst gescoord. Dit gebeurt al steeds meer door de ondernemers zelf. Bovendien: degenen die hiervan het meest profiteren dienen hiervoor te betalen.
- Onderzoek en innovatie scoren "belangrijk" qua belang voor de eigen bedrijfsvoering met de hoogste score voor innovatieve projecten. De rol van het PT scoort neutraal met een hoogste score voor innovatieve projecten. Innovatieve projecten wordt dus als meest geschikte taak van het PT gezien.
- Kwaliteit en voedselveiligheid scoren "belangrijk" qua belang voor de eigen bedrijfsvoering. De rol van het PT scoort neutraal behalve op de taak "borgen van voedselveiligheid". Daar wordt belangrijk gescoord. Dit is dus bij uitstek een taak voor het PT.
- Milieu en energie scoren "belangrijk" voor de eigen bedrijfsvoering en neutraal op waarde van het PT.

- De scores voor de taken uit het cluster arbeid zijn lager dan die voor de andere taakvelden en liggen allemaal op neutraal, zowel qua belang voor de eigen bedrijfsvoering en qua rol van het PT.
- Over de volle breedte wordt gesteld dat de kosten voldoende zijn. Daarbij krijgen de kosten voor onderzoek de laagste score. Aangegeven wordt dat veel ondernemers (met name de grote) ook zelf onderzoek verrichten. Milieu en Energie krijgt de hoogste score. Opvallend is daarbij dat ook de clusters met lage kosten zoals kwaliteit, milieu en arbeid delen in de algemene beoordeling. Hier is ongeveer een derde van de ondernemers van mening dat de kosten te laag zijn.
- De voorstellen over goed bestuur vinden veel bijval, de scores geven aan dat de ondernemers positief reageren op de voorstellen die in de toekomstverkenning zijn opgenomen. Het laagst scoort het invloed geven van ongeorganiseerden. De meeste aanwezige ondernemers zijn het niet met deze stelling eens.

Totaalbeeld laat zien dat de activiteiten die het PT uitvoert van belang worden geacht door de sector en het PT ook bij de meeste activiteiten als financierder/uitvoerder wordt gezien. Opvallend is dat de voorgenomen kosten bij een aantal taken te laag wordt bevonden.